

CANCELL.
MARTIS B.
1716.

IX. B⁵ 99

Gled

55.

~~2. 5. 11. 17.~~

~~XXVIII. 9.~~

DISSERTATIO SOLENNIS 118
DE
BONIS LAUDE-
MIALIBUS,

QUÆ
von
Lehn- und Erbzinß-Gütern
vocamus,

Occasione Constitutionis de Anno 1322.
in hac Repub. editæ, conscripta.

Quam
D. T. O. M. A.

SUB PRÆSIDIO
VIRI NOBILISSIMI, AMPLISSIMI,
CONSULTISSIMI ET EXCELLENTISSIMI

DN. JOHANNIS SCHILTERI, JCTI
Celeberrimi, Reipub. Patriæ Consiliarii Primarii Splendi-
dissimi, & Professoris Honorarii meritissimi in Illustri Argentoraten-
sium Universitate, Patroni, Præceptoris & Promotoris sui,
devote semper devenerandi

Publico Eruditorum Examine ventilandam
proponit

Die Apr. A. S. R. M D C X C.

PAULUS GOTHOFREDUS GAMBS.

ARGENTORATI,
Literis **JOH. FRIDERICI SPOOR.**
R. 1713.

I. N. D. N. J. C.

Proemium.

IN materia ad quam tractandam præ caeteris ejusdem nos invitavit dignitas, ut penitus naturam penetremus, non inconueniens esse duximus, generalem præmittere Juris divisionem, qua scilicet vel ad personas pertinet vel ad res, vel ad utriusque persecutionem §. ult. *J. de J. N. G. & C.* Rerum nomine, hoc loco omne id comprehendi dicimus, quod sub personarum non venit, nec actionum aut persecutionum, *l. 204. ff. de R. I.* societatis tamen Civilis pars est, siue sint corporales siue incorporales & jura. Cum alias generalius loquendo imo generalissime, actiones quoque & personæ, etiam res sint, hoc ita verum est, ut & dationem rei & præstationem facti, aut patientiæ quoque contineat, sic pro facto sumitur in *l. 4. ff. de O. & A.* Jus autem, quod circa res, in præfato significato, habemus, secundum *Excell. Dn. Schragii, J.C. & P.P.* celeberrimi & Præceptoris mei venerandi sententiam, quam peculiaribus Dissertationibus cum magna accuratione exposuit, est vel uniuersale

A

vel

vel singulare: juxta communem vero est vel in re vel ad rem, Juris in re, alii tres, alii quatuor, alii quinque constituunt species. Nobis hactenus ad nostrum scopum perinde est, existimantibus vocabulum Dominii etiam in laxiore significato accipi, quâ & Universitates complectitur, & jura in re aliena, *S. ult. J. per quas pers. cui acquir. §. 2. & 7. J. de hered. qualit. & diff. l. 1. §. 12. de success. Edict. l. 54. de A. R. D.* quanquam magis est, ut Hereditatem & Dominium distinctas faciamus species, ut ostendit etiam *Dn. Presid. Exercitat. ad n. XV. 35.* Et si porro Jus in re singulari vel sit in re sua, ut Dominium & Possessio qualificata: vel in re aliena Servitus, Pignus, Possessio nuda, *l. 66. §. 6. de leg. 2.* alii tamen ut dixi, non adeo anxii sunt in divisionibus his & subdivisionibus, exemplum forte Veterum Jurorum Romanorum sequentes, *συνορίως* enumerando potius species rerum, non *ἀντιμενεύσας*, quam easdem rite sibi invicem secundum Regulas analyticae artis subordinando. Ita Ulpianus *l. 5. de pact.* tres] recenser species Conventionum, quæ L. L. seqq. explicantur, Conventio Publica, Legitima & Juris gentium, quum tamen ipse propterea non diffiteatur *διχορμήσειν*, qua duæ species constituendæ, subordinatis aliis, ait: *aut enim ex publica causa sunt, aut ex privata. Privata aut legitima, aut Juris gentium.* Nos de Dominio proprie dicto occupamur. Luculentius autem Dominium statim in limine dispefcitur in plenum & minus plenum. Imp. Justinianus *l. 6. de bon. quæ lib.* innuit fundamentum hujus divisionis: in bonis quæ liberis non ex patris substantia, in cujus potestate sunt, sed ab aliis quibuscunque causis acquiruntur, ut ea **NON IN PLENVM**, sed usque ad usumfructum,

Etiam, pater acquirit. Multo magis ergo acquisitio non in plenum fit dominium, si non tantum usufructus abest, sed & utile dominium, & jus alienandi plene. *Plenum* dicitur, quod omnibus suis partibus constat in persona Domini: partes autem sunt præcipue hæ, jus habendi pro suo, *l. 13. de A. R. D. l. 52. §. 10. ibi: Deinceps Rem propriam habebit. ff. pro socio l. 1. §. 1. ff. ad SCtum Silan.* Libere administrandi & disponendi, utendi, fruendi, alienandi, in quo hujus juris major vis consistit. *Vid. Boccr. Cl. 5. D. ii. th. I.* ex quibus si qua particula abest, *Minus plenum*, quod primæ divisionis alterum est, oritur, quod iterum dividitur in Naturale & Civile, itemque in directum vel utile, de quibus Domini ut & aliis divisionibus satis actum à G. A. de A. R. D. & Dd. ad eundem titulum. Non prætereunda est, quæ occurrit, in divisionis Domini minus pleni membro, differentia quædam: non semper videlicet, denegata aliqua Domini translati particula, nasci Dominium plenum ex utraque parte, sed saltem ex una, ex altera vero inferiori Juris in re alienata reservati, gradum faciat translatio: qui vocatur *Jus in re aliena generatum*. Cumque ut iam dictum præcipua Domini pars sit jus alienandi, etiam ex Philosophi sententia, duplex oritur porro divisio partium Domini, aut sine jure rem alienandi aut cum eo, ex priori ortum trahunt *servitutes* tum Reales tum Personales, ex posteriori *minus plenum Dominium*, etiam ex parte ejus, in quem transfertur, veluti *Dominium Utile*, quod dicitur in re feudali, Emphyteutica, Censitica, & Laudemiali. Quatuor enim species constitutas esse de jure nostro, quod utimur, deinceps ostendemus, quarum postrema species

cies nostro idiomate vocatur *Ehrhägig's Gut* / ac peculiarem & separatam a ceteris bonorum speciebus naturam obtinuit. Cujus Thematis naturam præmissis hisce præmittendis ab gubernante Divini Numinis Clementia, observata huic materiæ congruente methodo, pro ingenii Viribus, examinabimus. Faxit Sancta Trinitas, ut conatus noster succedat FELLICITER.

§. I.

Diximus quatuor esse species Domini Directi & Utilis, pro diversitate scilicet bonorum tanquam materiæ, cui inhaerent. De feudalibus & Censiticis nunc non agamus, sed hoc potissimum nobis incumbit demonstrare, non omnia bona Emphyteutica esse laudemialia, neque omnia Laudemialia esse emphyteutica, sed duas esse species separatas, etsi misceri possint. Neque hoc mirum videri debet, quum idem deprehendatur in bonis feudalibus, quæ quum in genere Investituræ & quoad Dominium minus plenum cum Emphyteuticis conveniant, & utrumque *Lehn* sit & appelletur, constat tamen feuda non omnia esse Laudemialia, docente *Rosenth. de Feud. C. VI. Conclus. 66.* *Franzk. de Laudem. l. 4. §. seqq.* *Struv. de Feud. l. X. 12. 4.* Quæ ut clarius explicentur, videndum est inprimis, quid sit Emphyteusis, & quid Laudemium.

§. II.

Rei Emphyteuticæ Origo ad Jus Gent. quin referatur, nihil video, quod obstet: eoque forte referri possit, quod Ægyptiorum bona allodialia naturam fiscalinorum induerunt, procurante Josepho, ac canonem annuum, quintam partem proventus, præstarunt *Genes. XLVII.* Sed aliis gentibus omisis, ad Romanos atque Teutonicas respiciamus. Atque Romani Veteres quum fundamenta Monarchiæ sensim jacerent, agros bello occupatos incultos quidem ac desertos auctio-

auclionantes ἐπὶ τέλει τῶν ἐτησίῳ καρπῶν, δεκάτη μὲν τῶν σπερομέ-
 νων, πέντη δὲ τῶν Φοισομένων sub vectigali annuorum fructuum, acci-
 ma quidem satorum, quinta vero plantarum, scribit Appian. l. 1.
 de bello Civ. Atque Plutarchus in vita Gracch. refert: Populum
 Rom. agrum suburbanum, quem bello paraverat, partim vendidisse sub
 hasta, partim publicum fecisse, et tenuioribus civibus concessisse, ἀποφο-
 ρὰν δὲ πολλὴν εἰς τὸ δημόσιον τελέσσω, exiguam pensionem arario præ-
 stantibus. Aliam occasionem Livius lib. XXXV. 13. refert:
 creditoribus ærarii agri publici, quæ intra L. lapidem esset,
 copiam factam, & in jugera asses vectigales, testandi causa pu-
 blicum agrum esse, impositos, cum facultate restituendi pro
 pecunia data, quæ tertia pars fuit, unde Trientius ager apella-
 tus est. Alia denique ratione per locationem conductionem
 in perpetuum agri vectigales constituti sunt. De his agris
 vectigalibus nonnulla ex Paulo & Ulpiano nobis servavit
 Tit. II. si ager vectigalis, i. e. Emphyteuticarius peratur, ex quibus
 constat agros Vectigales fuisse publicos & Dominio Reip. ait:
 Qui in perpetuum fundum fruendum conduxerunt a municipibus,
 quamvis non efficiuntur Domini. At sunt tamen Domini, ita
 enim Imperator Constantinus M. l. un. C. Th. Com. divid. & Ho-
 norius l. 5. C. Th. de Censitor. atque Ille: In Sardinia, inquit, fun-
 dis Patrimonialibus vel Emphyteuticariis, per diversos nunc dominos
 distributis. Hic vero: Quem observari conveniet, ut pristinis Domi-
 nis, siquidem idonei fuerint, cuncta restituat, Dominos vocat,
 quos ante dixerat possessores Juris Emphyteutici & Imp. l. 4. C. de fund. Patrim. ajunt: Neque enim magis commodamus
 nostra, quam tradimus ea jure Dominiis. Loquuntur autem de
 fundis Patrimonialibus & qui ex Emphyteut. jure ad Do-
 mum Augustam devoluti sunt, sic & l. 12. cod. dicitur de Em-
 phyteuticariis, quod fundorum sint Domini. Quare & Paulus
 d. l. non denegat Emphyteuticario Rei Vindicationem Uti-
 lem p̄ta, adeoque Usu Dominium ad Emphyteutam perti-
 net, penes concedentem permanet directum.

§. III.

Cæterum hæcenus agri Vectigales erant Publici, Cano-
 nem Reipubl. præstantes varium. Hygenus de Limit. constit.

p. 200. Agri vectigales multas habent constitutiones. In quibusdam Provinciis fructus partem constitutam præstant: alii quintas, alii septimas: nunc multi pecuniam, & hanc per soli estimationem. Postea & privatos Dominos res suas per talem contractum concessisse constat, ut ita præstaretur Reipub. vectigal, privatis canon, recepta quoque Græcanica voce *Emphyteuseos*. Jus alienandi quod possessores agrorum vectigalium habuerint, vix poterit probari; Erant enim selecti possessores cum posteritate in perpetuum l. 3. C. de fund. patrim. & quorum bona antea excussa, an essent idonei; atque quum turbasset possessores Strator quidam, Peræquator per Africam, restituit veteres Honorius d. l. s. C. Theod. de Censitor. ait: *Actus Stratoris, qui possessores Juris Emphyteut. sub Peræquationis colore, turbavit, jubemus aboleri, alio ad id negotium dirigendo: quem observari conveniet, ut pristinis Dominis, siquidem idonei comprobantur, cuncta restituat.* Unde nec refundendi facultatem habuerunt Emphyteuta l. 3. C. de fund. patr. Atque pertractum Orientis patrimoniales ad jus transferre privatum, nec salvo Canone licuit per l. 13. C. eod. ne quidem ad petitionem, atque Officii sequutam concessionem. Novell. Theod. T. XII. c. 2. Atque Jure singulari quibusdam, veluti per Asianam & Ponticam diocesim jus donandi & per alios contractus quoque alienandi concessum fuit, l. 6. C. de fund. patrim. Nov. Theod. t. 12. l. 1. adeo ut etiam sine insinuatione Judiciali donationes istæ valerent l. 1. C. de fund. patrim. Sed hi fuerunt casus excepti, regulariter autem alienatio fuit prohibita. Unde multo minus præstatio quædam Laudemialis locum habere potuit. Itaque conjicit Ampliff. Dominus Præles Exercitat. ad π. XVI. 77. jus alienandi concessum fuisse Emphyteutis demum quum privati jure hoc gaudere cœperint, de quo extat Zenonis Constit. l. 1. C. de jure Emphyt. & §. 3. Inst. de Locat. nullam tamen adhuc mentionem alienationis faciens: ut nec Justin. l. 2. C. eod. sed l. seq. demum ait Imper. dubitatum fuisse, utrum Emphyteuta debeat etiam non cum Domini voluntate suas meliorationes alienare, vel jus Emphyt. in alium transferre, an ejus expectare consensum non oporteat? ut Haloandrina habet Lectio, vulgari sibi non

constante. Et sicut in posteriorem sententiam decidit Imper. ita reprehendit morem, qui coeperat ex parte dominorum directorum, ut pro concessione pecuniam exigent immodicam, ait: *Et ne avaritia tenti Domini, magnam molem pecuniarum propter hoc efflagitent, quod usque ad presens tempus perpetrari cognovimus: non amplius eis liceat pro subscriptione sua vel depositione, nisi Quinquagesimam partem pretii vel estimationi Loci, qui ad aliam personam transfertur, accipere.*

§. IV.

Hæc Quinquagesima à Dd. postea *Laudemii* vocabulo exprimi coepit, de quo postea. Istud nunc in quæstionem venit, an hæc Quinquagesima Justinianeæ de natura sit Contractus Emphyteutici? Atque si naturam contractus ex hæc Justiniani definitione æstimamus, videtur ea utique naturale quid hujus contractus, ut exigi possit à Domino pro subscriptione, etsi nihil expresse promissum. Unde Placentinus ad d. l. notat: *Dominus si volet quinquagesimam poterit habere.* At si naturam contractus hujus per se, & qualis erat ante Constitutionem Justinianeam, & quatenus etiam aliis gentibus communis est, consideramus, apparet, solum Vectigal aut canonem fuisse præstitum, si quid autem pro concessione penderetur, illud ex propriis pactis constabat, & sine peculiari pacto actione peti non poterat, sed nec ex omni pacto, nisi id æquum esset, quam æquitatem antea Judex arbitratus videtur, postea lex definitivè. Denique nec istud exprimit Imper. à quo, Venditore aut Emptore ejusmodi præstatio exacta fuit, sed innuit tamen ab emtore: ait pro *subscriptione* aut *depositione* h. e. pro susceptione novi Emphyteutæ in possessionem, quam duplicem facit Imper. vel per literas suas, suscipientis, vel per depositionem h. e. denuntiationem, attestationem. Neque *depositionis* vocabulum hic ut Glossa putat, *qualemcunque scripturam* significat, quâ ostendat se velle novum Emphyteutam suscipere. Id enim jam tum antea per literas fieri dicitur, neque inter literas & scripturam qualemcunque subtilitas quærenda hîc, sed depositio declarationem significat, Ita l. 23. C. Theod. de decur. dicitur

dicitur deponere justas allegationes absentia. Sensus igitur est, si Dominus directus, neque ipse in re præsentis susceptum in possessionem introducere possit, aut nolit, possit causas allegare apud Magistrum censuum, & petere hoc actis insinuari. Ad quem etiam testamentorum publicationes pertinebant, l. 18. C. de testam. l. 4. C. Theod. eod. Vel si forte copia magistri haberi non poterat, sufficere si præsentibus Tabulariis per attestacionem declaratio ista fieret. Tabularii etiam Numerarii dicebantur, & scriniis inserviebant, coram his attestatio h. e. denuntiatio etiam absenti, aut saltem non in re præsentis fieri solebat, l. subsignatum, 39. §. 2. ff. de V. S. Igitur per procuratorem, actorem, filium, servum possessionem Dominus novo emphyteutæ tradere non potest, sed per seipsum, vel literas suas vel per depositionem apud Judicem, ut colligit Placentinus h. l. Sichardus tamen ad h. l. n. fi. per se & suos liberos fieri posse, notat.

S. V.

De Laudemio videamus, quo nomine Quinquagesimam Justiniani nec Accursius, nec Azo aliive ex primis Interpp. appellarunt. Sichardus ad d. l. fi. b. ait: quod nos hodie laudemium vocamus. H. Spelmannus in Glossario vocabulum hoc posthabet. Du Fresne chartam Rotroci Comitis Perticensis ann. 1136. allegat: *Equitatus, Laudmia, relevamenta, tallias, corveias, biannosve*, atque idem significare, quod *Laudes*, h. e. quod Domino feudi exsolvitur pro consensu, quem præstat Vafallo, pro alienando feudo; Gallis, *Los* i. e. *Ventes*; quam in rem producit Chartam Ludovici Duc. Bellijocensis pro libertatibus villæ Bellijoc. ann. 1274. *Si Burgensis Bellijocensis emerit aliquam rem, terram vel possessionem teneatur de tertio decimo denario, & non plus de laudibus*. itemque Tabularium S. Flori in Arvernensis ann. 1282, *Consentes nos inde habuisse pro Laudibus & Vendis & investitura, 12. lib. Turon.* Nam *Laus* consensus dicitur, Charta Ann. 1174. apud eundem ex Columbo: *Hanc vero permutationem Comes Wilhelmus dicebat non valere, quia facta erat sine sua laude & voluntate. Et alia apud eosdem: Comes concessit eis & laudavit terras & fenda eorum ad suam fidelitatem & servitium.* Item

Item alia ann. 1150. *Fabre est hac Laus sive Concessio in clausro S. Martii.* Jo. Loccenius Laudimium quasi leuditium a leude dictum, pure Longobardicam esse vocem asserit, & significari id, quod in recognitionem dominii vel obsequii a Leudis vel litis datur. Verum constanter scribitur *Laudimium*, nunquam *Lendimium*, quod sciam, deinde Leudes sive leodes non juris Longobardici sed Francici sunt, & differunt a Litis, ut docet du Fresne in *Glossar. voc. Leudes & voc. Litus*, atque sic etiam differre *Lendisamium & Litimonium*. Nobis hodieque ex altero reliquum *Lidlobn*. Jo. Gerh. Vossius *de vit. ferm. Lat. lib. 3. c. 18.* tradit, accipi *Laudimium* pro *convento*, *promissoque*, ab ea laudandi significatione, qua inde etiam *laudamentum* dixerit ut 1. F. 19. per *laudamentum sapientum*, i. e. consilio ac sententia] *ctorum. Particularim vero in LL. Longobardicis sumi Lib. IV. pro eo, quod Emphyteute persolvendum est in emphyteutica renovatione.* Verum *LLum Longobardicarum Codex* in tres tantum libros divisus est, nec usquam *laudemii* inibi fit mentio. Equidem *lib. III. c. VIII. L. 3. Constitutio Conradi Salici Imp. ann. 1027.* habetur de filiorum successione, ubi hæc: *beneficium habeat, servatousu majorum vasalorum in dandis equis & armis suis senioribus.* Quæ & 5. F. 1. legitur. Verum donationes istæ non omnibus feudis communes fuere, sicut *Quinquagesima Emphyteusi*: nec secundum rationem æstimationis feudi constiterunt, nec denique *Laudemii* rationem obtinent, nisi forte genericam, sed proprie ad relevium & heriotum pertinent, de quibus ad calcem quædam. Plane quod in *Constitutione Friderici 1. Imp. 2. Feud. 27* appellatur *Donum investitura*, rectius de *symbolo*, quod Dominus vasallo dabat, intelligitur. Ex his apparet, tantum abesse ut *Quinquagesima Emphyteutica Justiniani*, appellatione *Laudemii* tunc venerit, ut potius aliquot secula post *Constitutionem Justiniani* in foro Francorum & Alemannorum emerferit.

§. VI.

Origine *Laudimiorum* inspecta etiam rem ipsam atque specificam differentiam indagemus. Ex antea allegato *Arvernensi Tabulario ann. 1282.* constat, pro *Laudibus & Vendis*,
 B &

& *Investitura* XII. libras Turonenses solucas esse. Triplicia præmia hic referri, pro triplici actu, deprehendimus, alienatione Emphyteutica penitus inspecta. Hæc requirit primo consensum & concessionem *generatim* ad vendendam Emphyteusin extraneo cuicumque, si Dominus directus jure proximiseos competente uti noluerit. Quæ Gallis *Ventes* vocari videtur: in nostro foro *General Consens*, unde *Consensgeld* a *Lehngeld* alicubi differt, teste *Speidelio V. 54.* Deinde consensum *specialem*, approbationem nempe naçti emtoris certi, quæ *laus, los & Laudimium* dicta. Denique traditionem vel quasi, quæ *Investitura* dicitur, in nostro foro tribus actibus constans, vocatur *ufflassen, uffgeben & belehnen* ac denique *emphanzen*, pro quolibet illorum actu aliquid sive a venditore sive ab emtore Emphyteuseos fuit præstandum. Tandem præstatio omnis ad unum *Investituræ* actum redacta videtur, atque *Laudimium* appellata, conf. *Franzk, de Laudem. C. V. n. 42.* alio nomine etiam *capsoldi, capssouls, caput solidum*; quod explicat *Du Fresne* in Glossario. Atque hæc de feudis & emphyteuticis rebus.

§. VII.

Porro duo hinc perquirenda sunt, Unum, an hæc *Laudemialis* præstatio sit illa ipsa *Quinquagesima Justinianeæ*? Alterum, an de solis Emphyteuticis *laudimium* præstitum & de omnibus? Quod ad primum, utique discrimen inter *Laudemium & Quinquagesimam Justiniani* deprehenditur non unum. Et si enim in eo conveniant, quod utraque sit præstatio emto vendito Dominio utili: differunt tamen, quod non sint ejusdem quantitatis, quam definivit Justinianus *l. ult. de Jur. Emphyt.* *Laudemium* enim vel majorem vel minorem quoque habere potest quantitatem sive per contractum aut literas Emphyteuticas, sive per legem aut consuetudines. Discrimen porro est, quod Justinianus *Quinquagesimam* ex contractu emtionis venditionis tantum admiserit, juxta sententiam multorum *Dd.* quos refert *Franzk, de Laudem. c. 18, 3.* quam *Laudimia* etiam ex aliis titulis translati Domini utilis præstentur: ratio diversitatis illis videtur, quod in ista ratio habeatur

beatur pretii, in hoc non item. Discrimen denique est, quod Quinquagesimæ præstandæ obligatio per naturam rei insit, at Laudemii non nisi per expressam conventionem. Unde patescit, Quinquagesimam Justinianeam proprie non esse Laudemium, sed ob aliquam convenientiam ab Interp. sequioribus hoc nomen isti fuisse impostum, atque hodieque communiter ita vocari. Id quod in progressu luculentius patebit.

§. VIII.

Præsertim quum alteram quæstionem viderimus: An Laudimia præstita jure Francorum & Germanorum ex omnibus & solis Emphyteuticis bonis? Quum in hujus quæstionis decisione cardo totius rei versetur, ante omnia dispiciendum est de vulgari divisione Laudemii in Majus & minus, illud vocant, quod pro concessione & investitura Domino directo penditur, hoc v. quod scribis & Ministris Domini, illud *Lehnwahr* hoc *Schreibschilling* appellatur. De posteriori porro quæstio non est, quippe quod non pro actu Domini ipsius sed officialis ejus præstatur. De priori itaque videamus. Diximus *Lehnwahr* eam appellari, imprimis apud Saxones, *Dn. Struv. de Feud. C. X. 12, 9.* alias etiam *Lehntax* vocatur, h. e. pars æstimationis fundi feudalis, *was das lehnwert ist, was dessen tax ist. davon wurd em gewisser theil vor die belehnung gereicht.*

§. IX.

Alio nomine & ab Alemannis imprimis vocatur *Ehrschatz*, pro quo perperam *Erbhschatz* legitur apud Franzk. *de Laudem. c. 1.* id quod & alias observari licet, itemque *Erbhschlag*. Cæterum vox *Schatz* non thesaurum hic significat sed veteri idiomate pensionem, præstationem, *a schutzen, schussen*, unde *schoss, schatz, schatzung*; *Scotatio* item quæ Danis erat solennitas traditionis, & cujus mentionem facit Innocentius III. ad Episcop. & Capit. Lundonensem (ita enim pro vulgari Lugdunensem cum Ant. Augustino & Pithæo legendum) qua modicum terræ consuevit in extremitate pallii, quod

manu Prælati Ecclesiæ sustinebatur, poni; & quæ non tam factæ donationis, quam traditæ possessionis esset evidens argumentum, c. 2. X. de consuet. quod pluribus exponit ex Andree Suenonis Episc. Ludensis lib. IV. LL. Scanie. c. 13. & aliis, Du Fresne in Glossar. voc. *scot*. *scotatio*. Francis idem dicebatur *Laisverpire*, in *Laisumverpire*, h. e. in finem tradere L. Salica tit. 48. nam laisum hic significat, quod Danis palium extensum, nobis inde reliquum Laz, tegumentum sinus & pectoris. V. Du Fresne voc. *Guirpire*. Sed hæc obiter. *Scat* *Sath* *Scatz* itaque significat primo præstationem, tributum, vectigal, pensionem. Ita in LL. Inæ & aliorum Regum Anglo-Saxonum dicitur *Kyrik scattar*, *Kirchenschatz*, h. e. præstationes & Canones Ecclesiæ debiti. Lex Inæ circa A.C. 720. Cap. 4. *Kyric scattar syna gifene be Saint Martinnes massan, Gif herra that ne velaste sy he schyldig feoherdig seill. And re twelf scaldum a gyfe thone Kyrik scat*; h. e. Ecclesiæ pensiones sunt solvenda ad S. Martini missam. Si quis eas non solverit, is culpabilis est XL. Solid. Atq; in duodecuplum teneur solvere præstationem istam. Glossarium vetus Legibus Anglorum a *Whe* loco adjectum: *Cyric, scat*, Ecclesiæ census. Unde intelligi potest, quid sit *Wehsat*, hodieque in Noricis Statutis & alias repertu, de quo Besoldus Theol. Pract. Di. Gabe oder Dyffer, so die Unterthanen ihren Herrn an hohen Festen thäten. Similiter sponsalitia largitas appellatur nobis *Mahlscatz*. Atque Principis Camera Sacrarum Largitionum, *Schatzkammer*. Sed & in Constitutionibus Argenteratensibus *Mehrschatz* vocantur usuræ majores aut lucrum Dardanariorum. *Schrischaz* vocatur præstatio pro liberatione a banno, *Wehner*. Obs. Pract. Item *Heerschatz*, *Heregeat*, *Heersat*, *Heergelt*, *Heriotum*. relevium, de quo ad finem nonnihil: quod propius ad nostrum *Ehrschatz*.

§. X.

Vox *Ehr* honorem etiam præcis Alemannis significavit. Keronis, qui tempore Pipini Regis patris Caroli M. vixit, Mohachi S. Galli Glossæ ad Regulam S. Benedicti: *Ero, honor. Eeren, honorare*. Sed tamen hic non honorem personæ debitum,

tum, V. G. Patrono, significat, neque præcise accipitur in eo significatu, quomodo de re immobili dicitur, *in ehr und wurden halten*, h. e. in bono statu conservare: vel *in guten bau und ehren halten*, das es diesen Zins ohn bresten und abgang vvolertragen möge, quemadmodum Documentorum formulæ de his bonis loqui solent. Ita in juramento civium nostratum mentio fit *seiner besten Hausehre*, h. e. maximam bonorum suorum partem in hac civitate habere debere, & statum rei suæ domesticæ. Multo minus jurisdictionem denotat; ut videtur velle Speidelius in *Spec. Jur. voc. 29*. Verum *honorem* Franci & Allemanni speciatim vocarunt non tantum ipsa *beneficia*, *Lehn* contradistinguentes *alodis* & proprietatibus: sed ipsa quoque *laudemia*, honorem appellarunt, quæ quippe ratione honoris sive beneficii Domino ex ejus alienatione obveniunt, ut docet Du Fresne in *Glossar. voc. Honor*. Dicitur itaque *Ehrschatz* ab eo, quod sit præstatio quædam solvenda pro honore & investitura aut concessione rei conservandæ in eodem statu & honore. Atque nimis restricta est notatio, quam Befoldus *Th. Pr.* observat; quasi id diceretur *Ehrschatz*, quod solvit mulctæ nomine vassallus ob feloniam; rectius vero ibidem explicatur per *Handlohn* & *Weglösin*, i. e. *laudemium*, quorum istud appellatur præmium potestatis alienandi. Hoc itidem præmium concessionis alienandi, *Weglösentz*.

§. XI.

His expositis dispiciendum, an hæc *Laudimia*, *Ehrschatz* etiam de bonis non *Emphyteuticis* debeantur? Itemque an de *Emphyteuticis* bonis omnibus regulariter & per naturam rei? Atque ut *ἀναρχίας* de posteriori prius agamus, certum nobis videtur *Emphyteutes* non omnes esse *Laudemiales* jure Francorum & Alemannorum. Equidem *Emphyteutis* jure Francorum & inter species alienationis, relatus fuit *Emphyteusos perpetuus contractus*, qui dicitur *Capitular. Francor. lib. 2. c. 29. & Addit. lib. 3. c. 56.* Atque eodem *lib. 3. c. 90.* jungitur conductioni, & utraque prohibetur inter Christianos & Judæos. Jungitur quoque juri libellario, *Capitul. Caroli Calvi*

Calvi ann. 876. C. 10. p. 341. Sed hæc bona nihil præter canonem debebant: scilicet Emphyteusis, quatenus ex Codice Theodosiano nota est, recepta fuit in Provinciis Galliarum Germaniæ primæ ac secundæ, quippe quæ tempore publicati Codicis Justiniani ab Imperio Romanorum jam avulsæ erant a Francis.

§. XII.

Itaque si antiquissimas formulas & documenta eorum inspiciamus, nonnisi de bonis & beneficiis censualibus, Manu- firmis, Emphyteuticis, precariis, præstariis: nihil quicquam vero de discrimine inter bona Emphyteutica & censitica, nihil de Laudimiis deprehendimus, sed beneficia censualia, *Erblehn*, *Zinslehn*, de jure Francor. & Teuton præstant vecti- gal vel canonem absque Laudimio. Proprie dicitur *Er- zinslehn* ad differentiam aliarum specierum, quas *Lehn* appel- lamus, brevius etiam *Erblehn*, sed non in eo significato, quo *Erblehn* dicitur *feudum hereditarium*, in quo heredes de jure communi succedunt, aut feudum paternum & ayitum, in quo descendentes masculi succedunt, ut jure feudali Alem. *Cap. XLIII. & LXX.* Porro eodem jure *Cap. CX. §. 2.* ha- betur, quod in bonis Emphyteuticis vel censualibus posteri Investituram renovare non teneantur, ergo nec Laudimium pro investitura solvere: *Alles güte das man zu Zinsye liebet das endörffen die nachkommen nit entphoben, stür it der Mann der das gut vor entphangen het. Alles Zinsgüte soll nyemand entphoben vvenne der es zu erst entphangen het. Und die nachkommen sol- lent iren Zins geben an dem tage als er vorherkommen ist und als In bescheiden vvrud, so hant sie Ir güte behebt.* Postea ortum fuit novum genus, quod sub laudimii sive *Ehrscharges* obligatione alienatum fuit, sed per reservationem & conventionem ex- pressam. Tandem recepto jure Justiniano media species bo- norum in foro Teutonico visa est, Emphyteuticorum quin- quagesimalium quæ Interpp. laudemialia quoque vocarunt,

§. XIII.

Diferimen hoc inter bona Ehrschallica sive laudimialia & inter Emphyteutica præ aliis penetravit *Joach. Vidianus, Col.*

Cof. Sangallensis in epistola ad H. Bullingerum de obscuris Alemannicorum verborum significationibus, apud Goldast. Tom. 2. *Rev. Alemann.* p. 59. ubi hæc tradit:

Agri in illa gente varii juris erant: Fiscalini scilicet, quorum reditus fisco Principis deserviebant: Qui donati venditive Monasteriis Parochiisve, Ecclesiastici vocabantur, qui hodieq. multis in locis, licet venditi & abalienati, & private possessionis facti sint, tamen ea servitute laborant, ut quoties vendantur, & novum Colonum possessoremve recipiunt, toties certa æris summa Ecclesie seu monasterio pendenda sit, in cujus primæva possessione fuerant: vulgo Ehrschätzige Hoffgüter vocamus.

Agri salici seu terra salica illa servitute vacabat: hanc vulgo Fryge Lehngüt vocamus. Agros salicos elocabant nonnunquam certa conditione reddituum & cultura in perpetuam possessionem: nec mutare licebat colonum aut posteros, nisi pactum aut conditionem violassent, vel non solvis reditibus, vel fundo neglectum habito, vel parte fundi inficio Domino distracta aut usuris recentibus gravata.

Proinde apochas dabant coloni, quibus quo pacto quave conditione locatio facta esset, continebatur, eas tabulas vulgo Reversas & German. Reversbriffe, locationem autem ipsam Erblehn vocamus.

Ager hoc pacto locatus antiquis vectigalis dicebatur, quem eleganter describit Paulus, cujus verba in tit. si ager vectigalis. lib. π. Justin. VI. legimus. Non vectigalis erat, qui ad certum tempus locabatur, & eo pacto ut auferri colono, Domino volente, poterit: nos vulgo Schuplehn dicimus. Justiniani atas voce, ut puto, nova & Græca quidem Εμϕυτεωσις sive ut vulgaris Codex Justiniani Emphytheosin, perpetuam illam locationem vocavit, a verbo Εμϕυτεωειν, quod inferere, plantare significat, quoniam hoc genus locatione ager in familia alicujus possessionem velut inferatur & implanctur, ut avellere jure non liceat, nisi pacto locationis violato. Unde jus Emphyteoticum (sic enim Alciatus emendat) dicitur, quod corrupte Emphyteoticum, Erblehn-Recht; ager Emphyteoticarius, quem & ipsum Alemanni & Franci Mansus vocabulo complexi sunt.

§. XIV.

Idem Vadianus lib. 2. de Collegiis Monasteriisque Germaniæ veteribus, apud eundem Goldast. T. 3. p. 57. scribit: Porro
sicut

sicut libertis libertabusq; pluscula onera non adiunguntur manumissione, sed ad posteros eorum pertinent, nisi ingenui fiant, ita & prædiis olim propriis, postea vero alienatis, servitutes quadam impostæ sunt: quarum hæc præcipua apud Germanos durat, ut quoties ager fundusque venditur, toties usura aliquid ad illum redeat, qui primus alienavit, quive jus illud servitutis iustis causis suum fecit. Quales multe sunt servitutes veterum monasteriorum, atq; etiam Nobilium, aut eorum, in quos quacumq; causa mos ille vetus translatus est, iure exercita in ea prædia, quæ Germanice Ehrschätzigæ Güter vocamus: usuram autem, quæ venditione penditur, den Ehrschatz nominamus.

Id vero obiter notandum, prædia, quibus servitus ea impostæ est, antiquitus bona fiscalia vocata fuisse, quasi ad fiscum sive erarium Principis pertinentia, quæ illorum postea liberalitate, hæc tamen servitutis conditione, recognitionis ergo, si alienari ea contigisset, impostæ, monasteriis donata fuerunt, quæ etiamnum vulgo Ehrschätzigæ Hoffgüter nominantur & vel hæc maxime nota, a Bonis, quæ sacralia appellata sunt Freyge Lehngüter discernuntur. Potest autem hæc servitus, sicut reliqua omnia incommoda, vel pactione vel transactione redimi.

§. XV.

Vadianus hæc dilucide bona Ehrschatzica ab Emphyteuticis separavit, & duas oppositas species constituit, sed laudemii nomine abstinuit, vetustiora secutus forte documenta, ut ita constet, laudemii vocem recentiorém esse quam vernaculum Ehrschatz. Deinde hoc quoque inde asseritur, iure Alemannorum Emphyteutica bona per suam naturam & regulariter non præstare Ehrschatz, sicut vicissim Ehrschatzica non præstare canonem annuum: Denique in bonis Ehrschatzicis Vadianus vix videtur agnoscere Dominum directum & utile, sed duntaxat servitutem, cujus speciem præstationem des Ehrschatzes constituit: quod si ita est, eò major est differentia inter Emphyteutica & Ehrschatzica bona, plane successu temporis bona Ehrschatzica seu Laudimialia pleraque etiam Emphyteutica esse ex documentis satis constat: nec Vadianus inficias ire voluit, dum hæc bona vulgo Ehrschätzigæ Hoffgüter hodie vocari, & antiquitus bona fiscalia fatetur.

fateatur. Nam hæc talia bona ut Ecclesiis ex filco Principum concessa fuerunt, ita nomen *Fisci* & *Fiscalium bonorum* retinuerunt, quo nomine beneficia & feuda venisse, docet du Fresne *Glossar. voc. fisci*. Unde opponuntur hæc feudis francis & salsicis, *Freyen Lehngutern*, ipsa vero possunt tamen esse *Hoffguter* à Curia Domini directi ita appellata, quæ vulgo *Dinghoff* vocatur, aliis quoque *Renthoff*, *Kellenhoff*, *Goldast*. *Tom. 3. Rev. Alem. p. 107.* atque hoc posterius non à *gula*, sed à colonis, qui curiæ addicti sint. Jure itaque Alamannico etiam emphyteutica bona possunt esse ehrschazica, verum non nisi per expressam conventionem aut præscriptionem. Adeoque nec hodie emphyteutica qua talia, *Laudimium* sive *Ehrschatz* præstare tenentur jure nostro, atque vera est assertio: dari ehrschazica seu *Laudimialia*, quæ non sunt emphyteutica, ut mox pluribus patebit.

§. XVI,

Accedimus enim nunc ad Constitutiones nostræ Reip. de bonis Emphyteuticis & Ehrschazicis, quarum antiquissima esse videtur, quæ habetur in vetustissimo Codice MS. membranaceo Statutorum Argentor. litera A. consignato fol. 28., Da Herr Brandeke Meister vvar dokament Meister und Rat mit der, Scheffele gehelle unt rechten Urteil uber'eyn, Svva unfre Burger einer ein eigen hett in der Statt oder in dem Burgbanne, und das en vveg libet zu eime erbe oder verlihen hett, und das, verbriefet ist oder vvirt, mit der Stete Insigel, oder mit geistlicher Gerichte ingesigel oder mit des insigel desdas eigen ist, oder ane das kundlich ist, oder kundlich vvirt gemacht, der dem, es verlihen ist, der sol sin erberecht nic furbas zu eime erbe, verlihen ane das hand des die eigenschafft ist, das sol men verstan von hofsetten und von anderm gute das eins mans (lidig) eigen ist: Wil er aber sin erberecht verkouffen, er sol es bieten dem Hofeherrn, des die eigenschafft ist, vvil der nit darum, geben als viel als ein ander, er sol es geben eim andern, so er, allerturste mag, ane des Hofherrn vviderrede.,

Hæc constitutio confecta est anno, quo Reinholdus de Brandeck Stettmeister fuit, quod incidit in A. C. 1301. quo secundus in ordine, vel potius in annum 1313, aut sequentem

quoque, quibus primas Magistrorum fuit, ut haberetur in Factis nostris Consularibus. Agit primo de Constituenda emphyteusi in bonis propriis civium intra territorium Civitatis sitis. De modo constituendi vulgaris est disceptatio, an scriptura requiratur necessario ad emphyteuseos constitutionem? quum scripturæ mentionem faciat Justiniana Constitutio antea laudata. Qua in re etsi Dd. inter sese discrepent sententiis, jus tamen nostrum negativam amplectitur, & modum constituendi admittit ut validum, non tantum quando *das verbriet ist oder vvre mit der stetto Insigel* &c. i. e. scriptura & sigillo civitatis, vel Judicii Episcopalis, vel saltem Domini directi, interveniente, emphyteusis constituta esse cernitur; verum etiam quoties aliàs res est notoria, aut alio modo per testes doceri poterit, ibi: *oder ane das kuntlich ist, oder &c.*

§. XVII.

Secundo hæc Constitutio principaliter versatur in ea questione, an emphyteuta possit subemphyteutam constituere, quemadmodum feuda possunt subinfeudari? quam questionem post alios tractat Franzk. *de Laudem. C. 11, 27. & C. 14, 49.* quod negative deciditur, si sine Domini directi consensu id intendatur: *der sol sin erberechte mit furbas zu eime erbe liben, ane des hant, des die eigenschafft ist.* ubi hant dicitur consensus, more juris Alamannici, quo *mannus* potestatem & consensum significat. Restrigitur porro hæc prohibitio ad areas & bona, quæ propria sunt Domini directi: *das sol men verstan von hoffssetten und von anderm gute das eins manns [lidig al. ledig] eigen ist.* Excipiuntur ergo bona, quæ non sunt propria Domini directi, V. G. *Lehn*, feudalia, quæ subinfeudari possunt, etiam sine consensu Domini. *Ledig eigen* dicitur, pro quo antiquissimus Codex simpliciter habet *Eigen*, sequiores *Ledig eigen*, recentiores *lidig eigen*. Ita alia Constitutio nostras de feudis Imperii & aliis: *oder das eime Herrn ein Lehen vver ledig [alias lidig] vworden.* Itemque alia: *Wer ein gut verkaufft fur lidig, das vor verferzt, oder verkaufft were.* Facit huc instrumentum cessionis domini directi vaallis facta, in vigil. S. Andreæ an. 1343. *Wir Hugo Herr*

zu Richenberg --- das wir gegeben hant fur lidig eigen + **W.** geluz
 in dem dorffe --- die sie vormals zu lehn von uns hetten. Und
 verjehent auch offentlich by dem eyde den wir derum geschvoren hant
 mit ufgehebeten henden das das gelt unser eigen ist, und zu unser Herr-
 schafft kröet zu R. und es von niemand han zu lehn, und gelobent
 fur uns und alle unser Erben das vorgenannt gelt vor lidig eygen zu
 werende die vorgenannten brüder und alle ir erben, und sagent sie
 ired eydes und ir mannschafft lidig.

§. XVIII.

Sequitur alia exceptio, Nisi Emphyteuta vendere velit
 Emphyteusia, quod concessum est: *Wil er aber sein erbrecht
 verkauffen.* Sed hæcenus, ut jure protimiseos ante omnia of-
 ferat Domino directo: *Er soll es bieten dem Hoffeberrn das die ei-
 genschafft ist.* Unde vocantur hæc bona *Furbietige Guter*, quæ
 & *preæhibitioria* appellantur, in quibus scilicet Dominus di-
 rectus jus protimiseos habet, qualia sunt regulariter omnia bo-
 na Emphyteutica tum per Constitutionem Justinianitum; No-
 stratem hanc & alias. Denique ut ad rem veniamus, ex hac
 Constitutione apparet, bona Emphyteutica nostro jure qui-
 dem regulariter esse juri protimiseos subjecta, non vero Lau-
 dimiali oneri, cujus quippe nulla hinc fit mentio, uti protimi-
 seos.

§. XIX.

Cum tamen per conventionem fieri possit, ut Emphyteu-
 sis sit laudimialis, itaque in sequente Constitutione Laude-
 mium subintelligi, etsi non expressum poterit, quæ ita habet:
*Was Lehn in der Statt zu Strasburg und in dem Burghanne gelegen sint,
 die soll niemand höher steigen, wann sie fallen bliben in den zin-
 sen und in dem rechte, als sie herkommen sint, one die zu zielen
 verlihen sint. h. e. bona locata conducta.* Quod vero dicitur
 de canone, quod non debeat augeri, idem quoque de Laudi-
 mio intelligi potest sub clausula generali: *und in dem recht als
 sie herkommen sint.* igitur nec jus Laudemii ejusve quantitas
 augeri poterit in iis bonis, qua Laudimialia sunt: sed de
 quantitate Laudimii postea dicemus.

§. XX.

Expresse verò in quatuor potissimum Constitutionibus nostris mentio fit Laudemii, des ehrschatzes. Quarum una hæc est:

[Von Erschaz und fürbietung
oder furgebott.]

Wer sin eigen oder sin erbe es sy mann oder wvib zu erbe libet, von der Hofeherrn vrvandlung soll man keinen Ehrschatz geben, wo aber an sußlichem (in impressis solchem) Erb zwen oder me zu erbe kumment, wöllen die Jr erbe teilen, das mögen sie wol thun one der Hofeherrn, also das sy dem Hofeherrn ein hofesseßer usser Jr gebent, der es enphabe von ihr aller wegen, und ime Erschaz gebe, ob es Erschaz geben soll und sinen zins.

Als dieser der hofesseßer abe gah, der es emphanen hett von Jr aller wegen, als dicke soll man dem Hofeherrn einen andern hofesseßer geben, der es entphabe von Jr aller wegen, und soll so anch der gantzen Erschaz geben, obe mann von dem guie Erschaz geben soll, doch soll den andern Erben ir erbrecht behalten sin, und solle der Hofeherre sins zins auff allem guie warten.

Were aber das der erben einer sin teil an dem erbe wolle verkouffen, das soll er dem Hofeherrn von erste bieten, will der Hofeherre so viel darum geben, als ein ander, so soll mans Im geben, wvil er des nit tun, so mag er es vvol geben zu kouffende andern lüthen, und der es kouffe, der soll dem Hofeherrn sweren, wvie er es gekouffe habe, an alle gefarde: Und soll in derselben Verbundnisse sin, als die erben vvaerent: doch soll er dem Hofeherrn Erschaz geben nach der margzal. Jeglich mag sinen teil vvol wvidemen mit des Hofeherrn hand, und soll es ime der Hofeherr nit versugen, und soll dem Hofeherrn sinen Erschaz geben nach margzal, und an vven es fellt, so soll das gut bliben ligende in derselben Verbundnisse als da geschriben stat.

§. XXI.

In hoc textu observandum est primo, Laudimium non solvi mutato Domino directo, sed tantum utili. Deinde præstari

stari tamen in divisione coheredum constituto substituto. Ait: *Wo aber an solchem erbe. ita impressa editio, sed in Codd. MSS. de ann. 1322. lit. D. & E. fol. 48. b. suslichem legitur, quod quid sit,* explicat Keronis Glossarium: *Hujusmodi, Suslichan, Hujusmodi, suslicbern.* restringit itaque hæc vocula dispositionem Constitutionis ad casum plurium coheredum, nempe si duo vel plures succedunt, his concessa est divisio hereditatis sine consensu Domini, modo unum aliquem ex medio ipsorum (asser In, hodie aus ihnen, opponitur enim mox substitutus cæteris coheredibus, ibi: *doch soll den andern erben*) constituent, qui Hofseßer hic dicitur, i. e. possessor Curia sive fundi Emphyteutici, qui alias appellatur *Lehntrager*, pro vasallus, pro emphyteuta. Hujus functio est, ut nomine communi investitur & Laudimium præstet, siquidem Laudimialis est Emphyteusis, *und Im Erschaz gebe, obe es Erschaz geben soll.* Ex quibus verbis conficitur, Emphyteusin, *Erblehn* regulariter non præsumi in dubio, esse Laudemiale jure nostro, quemadmodum canon semper præsumitur ex fundo Emphyteutico præstari debere, alias non esset Emphyteuticus, sed alterius naturæ: sed tum demum Laudimium, *Erschaz*, ex fundo Emphyteutico solvendum est, si probatur Laudimialis, *das es Erschaz geben soll.*

§. XXII.

Tertium, quod in textu hoc constituitur, est: mutato substituto Laudimium integrum esse solvendum: *Als dicke i. e. quotiescunque substitutus decedit, qui de Emphyteusi fuerat investitus communi nomine, toties alius est sufficiens, qui eodem nomine omnium investitur, & solvat integrum Laudimium, siquidem Emphyteusis est Laudimialis.* Ex quo denuo patescit, non omnem Emphyteusin esse Laudemiale: Pergit: *doch soll den andern erben Ir erbrechte behalten sin, i. e. et si unus ex coheredibus investitur, & fundum possidet, quia tamen id communi nomine fit, ideo quilibet coheres portionem suam hereditariam reservatam sibi retinet. Und soll der Herr sins zinses uf allem gute vvarten, i. e. nihilominus vicissim Dominus directus propter canonem to-*

tum fundum & omnium ac singulorum portiones sibi obligatas retinet.

§. XXIII.

Quantum, quod hic constituitur, est, quod regulariter omnia Emphyteutica bona sint juri protimiseos supposita, *Furbietig*, & deberi ante omnia offerri Domino a vendituro, ac emptorem jurato pretium Domino debere aperire, ne fraus committatur, & majus pretium Domino significetur, quam revera constitutum & solutum: *Were aber das der erben einer sein teil &c. doch soll er dem Hofeberrn Erschaz geben, nach der Margzal*: Hic quod de praestatione Laudemii dicitur ex antecedentibus intelligendum est, siquidem Emphyteusis Laudemialis esse probatur. Clausula porro *nach der Margzal* opponitur ei, quod antea dicebatur *der ganze Erschaz*. Itaque in hoc posteriori casu, quo unus coheredum portionem suam alienat tertio, non integrum Laudemium solvitur, sed pro rata portione venditoris in fundo Emphyteutico habita & alienata. Idem est si non venditur, sed in viduum aut usufructuum pars hereditatis detur.

§. XXIV.

Id enim significat vox *Margzal*, quomodo in vetustissimis Codd. MSS. Statutariis pergamenis perpetuo scribitur: in sequentibus xvi Codd. chartaceis *lit. H. & I. b.* scribitur *Margzale*, sed in altero *lit. I. a.* qui inscribitur *Reformirte Ordnung An. 1433.* itidem *Margzal* legitur, pro qua hodie *Marzal* dicimus, quem admodum *Erbezal* h. e. *Erbsheil*; portio hereditaria, *Zyvozal*, h. e. duae partes sive tertiae. Constit. Argentor. A. 1340. de his qui sine consensu Parentum aut Cognatorum proximorum nuptias contrahunt: *Und soll das Kind das also die Een vweggelopt hat, sine Erbezal das es von Vater und Mutter zu Erbe komen mag, verloren han.* Alia de Viduis, von *Widem* ann. 1322. Cap. 154 das zwei. zit: *so soll mann den bu... schazen als er danne wert ist, und sollen des mannes erben die zyvozal nemen, und der frauwen erben das driteil.* Constitutio von *Noth-Widem*: *Ist das zwey by einander sitzen mit der E und gewynngen gut hant, das zu eigen und*

und zu erbe bracht und angeleitet ist: und widement der mann der
 frowen von dem gut sin zwozal, und die frowe dem Mann Ir drit-
 teil, der Widem, soll stete sin. Igitur nach Margzal est pro rata
 portionis suæ, Constitutio Argent. Wer erber der soll öch gel-
 ten nach der Margzal als er danne erber, i.e. Coheredes tenen-
 tur æ alienum solvere quilibet pro rata portionis suæ heredi-
 taria. Clare id exponitur in instrumento Curia: Argentin-
 de V. Kal. Febr. 1397. de annuis redditibus concessis Hospitali
 majori: De suis redditibus prescriptis defalcetur equaliter prorata,
 vulgariiter dicendo nach marchizal, sine dolo. Similiter Marzal op-
 ponitur integro Interesse annuo, dem ganzen lahrzinsse, & di-
 citur pars illius post terminum solutioni destinatum ex mora:
 de quo B. Otto Consiliarius Reipub. nostræ O. M. hæc ad
 Wehoerum suum annotavit: Das Wörtlein Marzal ist ein dies-
 ser Landen in allen Obligationibus gebäuchlicher Terminus, und
 bedeutet denjenigen Zins/ welcher von denen Monathen, Wo-
 chen, oder Tagen, so über den bestimten Zahlungs-Termin ver-
 flossen, bezahlet werden soll. Als wann einer schuldig ist 1000. fl.
 Capital uff Joh. Bapt. 1632. zu bezahlen, dieselbigen aber erst uff
 Michaëlis erlegt, so muß Er über den völligen Jahreszins noch für
 ein Quartelzins bezahlen, daß also solch Wörtlein dem Aufleiher
 zum best je des mal gereicht; hæc ille. Ita in documento venditi-
 onis an. 1644. 20. Aprilis habetur: Welcher Behaltung Hoff-
 statt obberührter Schulden jure domini directi gehörig, deren
 man quh davon jährlich 2. Pfund Pfening Ewiges, Ehrschähli-
 ges/ Fürbietiges Erblehn-Zinses zu reichen schuldig ist, deswegen
 10. fl. W. Marzal erschienen. Atque in alio instrumento vendi-
 tionis an. 1715. Doch den Wiederkauff samenthafft mit obgemelten
 Hauptgelt, ergangen Zinsen, [so] sich nach Marzal des Jahrs
 verlaufen, vorbehalten. Vox itaque zal hic ut & in Zwozal
 & Erbezal partem significat, Marg, Marc, Mark vero determina-
 tam, limitatam, quam Ratam vocamus, margo enim, Mark,
 Marca limes est terrarum inter sese divisarum. Ita in Lege
 Alamannica Marchzan appellatur dens maxillaris, q. d. termi-
 nalis, alias Scheidelzan Tit. LXIII. §. 5. & Leg. Baiivar. T. 3. C. 1.
 §. 24.

§. XXV.

§. XXV.

Consideremus jam aliam ex Constitutionibus nostratibus
de anno 1322.

(Man mag ein Erschazig gut
nit verbinden.)

Es mag niemand dehein gut verlesen, das Erschaz git,
das einen Hofeherrn hert, das man entphahen soll, ohne
des Hofeherrn hand, vvil er aber sin erbe verlesen, das Er-
schaz git, das mag er vvoll thun mit des Hofeherrn hant
und soll Ime sinen Erschaz geben, vvolve es aber der Hofe-
herre nit setzen, so soll es doch stete sin, und soll dem Ho-
feherrn sinen Erschazes gehorsam sin nach der margzal.

Agitur in hac Constitutione de bonis Erschazicis duorum
generum, unum dicitur *Gut*, alterum *Erbe*, utrumque ta-
men Laudemiale esse præsupponitur, differentia nimirum
est in acquisitione, quod *Gut* constituitur per acquisitionem
originariam, *Erbe* vero per successionem & divisionem heredi-
tariam, id enim hic hoc vocabulum denotat, portionem here-
ditariam. De priori ait: *Nemo potest fundum oppignorare Lau-
demialem, qui Dominum habet directum, de quo quis investiendus est,
absque Domini directi manu i. e. consensu.* Ita etiam in Jure Feu-
dali Alemannico *Hant* passim accipitur pro consensu, *Csp. LVI.
LXI. LXIV. CVII. &c.* Charta vetus Alamannica: *Ego in DEI
nomine Wolfger cum maru filii mei Engilgaci consentientis tradi-
mus &c.* De oppignoratione porro loquitur textus, *verlesen*:
quod & venditionem aliquam continet, præsertim cum pacto
retroventionis, ita enim solebat apud Majores nostros op-
pignoratio fere fieri, ut dominium transferretur ad Credito-
rem, donec relueretur pignus: unde etiam investiri creditor
aut emtor solitus. Qua de re *Dominus Præses. Tr. de Jure retro-
vendit.*

§. XXVI.

Sequitur altera pars hujus Statuti, quæ est de parte here-
ditaria fundi Laudemialis: *Si quis vero oppignorare velit sin erbe,*
here.

hereditariam suam partem, Laudemiali afflicta obligatione: id licitum est ipsi cum manu Domini Curia sive directi, & ut ipsi solvat Laudemium debitum. Hactenus nulla dum est differentia, sed utrobique consensus Domini requiritur ad alienationem. Planè sequitur: *Wilt es aber der Hofherr nit serzen, so soll es doch stete sin. i. e. sin Dominus Curia nolit consentire, alienatio nihilominus valeat & rata sit.* Serzen significat veteri jure, consentire in alienationem, & immittere in possessionem, investire; Documentum ann. 1402. *Insuper (N. Domini directi) prænominatæ (Nomen novi Emphyteutæ) domos præscriptas prædictis Laudimialibus redditibus locavit vulgariter het gelezt, seq. ab ipsa (novo Emphyteuta) Laudimium Erschaz vulgariter appellatum quoad prædictos Laudimiales redditus recepisse recognovit.* Ubi in translatione germanica illius instrumenti habetur: *verliehen, gemeiniglich genant, gelezt.* Aliud instrumentum Emphyteuteos coram Senatu Argentor. an. 1294. factum: *Wer es kossfet der soll Erschaz geben, und soll mens ouch deme serzen mit diesem selben gedinge i. e. emtor rei Laudimium præstare tenetur, atque cum hoc eodem onere iste de eo est investendus.* Veteri lingua Romana provinciali dicebatur *sacire*, unde Gallicum *saisir*, investire, in possessionem mittere. Sed hæc obiter: ad rem ipsam, ait tandem LLator noster restringendo libertatem alienantis Emphyteutæ coheredis: *Und sol dem Hofherrn sin Erschazes gehorsam sin nach der Margzal, h. e. tenetur nihilominus detrectanti Domino directo ad Laudimii præstationem, sed non integri, verum pro rata portionis suæ, quam habet in fundo hereditario laudimiali.* Ratio denique differentia quod oppignoratio & alienatio in re Laudimiali hereditaria valeat etiam sine consensu Domini impetrato, secus in re Laudimiali propria Domino, & antea infeudari non solita, intelligi potest ex eo, quod nullus coheredum cogatur in communione permanere, igitur quum denegatio consensus sit contra leges, recte atque ordine suppletur consensus à lege, salvo tamen jure Laudemiali. Multo minus ergo oppignoratio tali casu locum habebit.

§. XXVII.

Nunc aggredimur illam ipsam Constitutionem, quæ maxime ad rem propositam facit, atque expresse quæstionem hanc decidit: An Laudemium sit de natura Emphyteuseos, ita ut regulariter omnia bona Emphyteutica, præsumantur esse Laudimialia, etsi nihil expressum sit? Dubitandi occasionem sine dubio dederunt advocati & procuratores Jure Justiniano duntaxat imbuti. Id quod negative deciditur, & ea demum Emphyteutica bona, ut & alia, cenferi Laudimialia esse, quæ aut per literas Emphyteuticarias vel alias Laudimialia probantur. Lata fuit hæc Lex anno 1322. ait: *An welben brieffen Erschaz stat, da sol man Erschaz geben, wa aber Erschaz nit an brieffen stat, da sol man ouch keinen Erschaz geben. Es vvere danne das mann möchte vürbringen mit erbern unuerprochen litten, das man von dem gute von alter har den Erschaz gegeben hette, des sol man genießen und sol man ouch das gut setzen. i. e.* In quibus literis Emphyteuticis expressa mentio fit Laudimialis qualitatis, eo casu tenetur quis Laudimium præstare; quoties vero Laudimii qualitas in literis expressa non est, tunc nec ad Laudimii præstationem quis obligatur. Quæ Constitutio ex Jure communi Alemannico derivata fuit. Ita enim Jus nostrum feudale cap. CXXV. §. 4. *Von dem Zinslehen sol nemo mand dem Herrn anders dienen, denne als er mit Ime (al. mit namen) gedinget. i. e. de Emphyteusi nemo tenetur domino quicquam aliud præstare, nisi id quod inter ipsos expresse conventum fuerit.* Plane si probatur per testes, homines probos & irreprehensibiles, quod de fundo illo à longo tempore Laudimium præstitum fuerit, id juyabit Dominum, ut Laudimium exigere possit, sed & ipse vicissim de fundo Emphyteutam investire tenetur. Id enim verbum *setzen* denotare, antea expositum, ita ut perperam pro eo *schätzen* substituatur, quod in nullo antiquo Codice M. apparet. sed perpetuo *setzen* legitur. Cæterum etsi de natura Emphyteuseos non est Laudemium, majoris tamen cautelæ gratia quandoque in instrumentis expressum, quanquam rarius, reperitur, velut in instrumento Emphyteutico Curiz Argen-

Argent. an. 1411. *absq; argumentatione reddituum eorundem & sine quovis Laudemio.* item anno 1466. *debere redditus annuos perpetuos & non Laudemiales.*

§. XXVIII.

Supereft adhuc alia Constitutio noſtræ Civitatis publicata ann. 1523. de redemptione cenſuum perpetuorum, Laudimialium & Præexhibitoriorum, von Ablöſung der ewigen, chriſchähligen und fürbietigen Zinſ. quæ quum recentior ſit atque prolixior nec per omnia ad noſtrum ſcopum pertineat, cæteroquin à B. M. Dn. Jo. Ulrico Fridio, Reip. noſtræ Conſiliario O. M. peculiari commentatione illustrata ſit, nos quædam duntaxat hûc maxime pertinentia ſuperaddemus. Agit ea de cenſibus vel redditibus perpetuis, *Ewige Zins*, alias *irredimibilibus*. Horum origo duplex eſt, unde & ſpecies ejus duplices ſunt, aliam Constitutio noſtra §. 4. appellat licitam de jure Divino & humano, ut ſunt cenſus, canon Emphyteuticus, cenſus feudalis & ſi qui alii, velut in re propria ſaltem quoad Dominium directum reſervatos, *Franzk. de Laudim. C. X. 33.* Et in antiquis documentis vocantur *reditus annui proprii perpetui & Laudemiales*, quale exhibet Tabor de *Altero Tanto T. 3. art. IV. §. 1.* Vocantur etiam aliquando *fundales*. Instrumentum Curix Argent. an. 1522. *redditus annuos perpetuos & fundales unius uncia denariorum.* qui tamen ibi non ſunt Laudimiales, Emphyteutici tamen. De his Rec. Imp. an. 1530. *f. nach dem. 63. & Ord. Francof. ad Mœn. P. 2. T. 7. §. 12.* Alibi appellantur *Uigenſchaftten*, *Uigen Zinſ* / *Jus Noric. T. 23.* *Wehner Obſ. Pract. Conf. Diſſer. ad Beſold. Theſ. Handlohn.* atque hoſ Constitutio noſtra in vigore ſuæ perpetuitatis permittit. Ait: *Doch ſollen die eigen Zins, als erb und manlehn, auch erblehnungen, hierinnen nicht begriffen, ſondern als ein Göttlicher und rechtmäßiger Zins, uſgeſchloſſen ſin. h.e. Cenſus proprii, veluti cenſus ex feudis hereditariis aut etiam ex pacto & providentia ſive masculinis, itemq; canon Emphyteuticus, in hujus Conſtitutionis prohibitione de redimibilitate perpetuorum reddituum comprehenſi non ſunt, ſed ut cenſus de jure Divino & humano conceſſi, excepti ſunt.* Ex hac juris ratione adjecta intelligere eſt, cujuſ-

modi naturæ & qualitatis sint isti reditus perpetui, *Ewige Zins*, qui in hac Constitutione redimibiles facti sunt scilicet qui jure divino ac humano aliquid adversi fovere videntur, verbo *Usurarii*, vel qui ex pactis de pravitate usuraria suspecti saltem oriundi sunt.

§. XXIX.

Enimvero quum superioribus seculis *Usura* jure Divino & humano illicita haberentur, nec tamen *mutuum* gratis dari soleat, itaque nec commercia, fulera Reip. aut nervus, interirent, excogitatus fuit modus, quo idem quod per mutuum, obtineri poterat, sed per speciem *emtionis venditionis*, quam ob id *analogicam* Tabor de *Alt. Tant. P. 3. art. V. §. 3.* appellat, ita ut fors pretii & creditor emtoris nomen indueret, & debitor pro venditore, usura pro merce vendita haberentur, ac *reditus annui* dicerentur: hi reditus si justum modum usurarum transcendunt, illiciti utique sunt & ad pravitatem usurariam pertinent: Adeoque per leges publicas reprobati, Sed quemadmodum fors à debitore statò die reddi debet, & ab usuris iste liberari potest: ita in hoc contractus genere adjiciendum fuit pactum redimendi, unde reditus isti redimibiles facti, *Wiederkauffliche Zinsen*. Atque quum regulariter hoc pactum adjiceretur, ea ratione hoc genus Contractus in Germania fuit receptum, ac quum in dubium vocaretur, ut suspectum pravitatis usuraria, à Curia quoque Romano approbatum.

§. XXX.

Origo hujus Contractus emtionis annuorum redituum aliquo modo ex Bulla Martini V. Papæ *Cap. 1. Extrav. Comm. de emt. & vendit.* conjicienda, quam an. 1420. publicavit, ad preces Civitatis & Dioeceseos Uratislaviensis, in quibus habetur, hanc consuetudinem rationabilem à centum annis citra & supra ibi observatam fuisse ut vendiderint annuos census unius vel plurium marcarum ad rationem & pro qualibet marca annui census X. XI. XIII. XIV. marcas, aut plus vel minus, secundum temporis qualitatem, eamque ab Episcopis Uratislav. fuisse

fuisse confirmatam. Quæ quum in dubium vocaretur, & contractus talis pro usurario & illicito haberetur, Pontifex Peritorum consilio adhibito comperisse se dicit, contractus hujusmodi *juridicos*, & *juxta determinationem Doctorum* licitos esse, quemadmodum etiam eisdem licitos & *juri communi* conformes declaravit. Ex quo obiter hoc discimus, quum hic Contractus juri Rom. sit incognitus, *Tab. de A. T. P. 3. art. 9.* juri tamen communi conformis pronuncietur; *juris communis* ea quoque dici, quæ juxta determinationem Dd. & usu fori communiter hodie observantur, etsi juri Romano incognita. In Constitutione sequenti Calixti III. Papæ an. 1455. eadem consuetudo in diversis Alemanniæ partibus à tanto tempore cujus contrarii memoria non existat, observata, præscriptaque confirmatur. Atque ex his apparet hos redditus annuos ut *redimibiles* ex parte venditoris aut debitoris, pro licitis ac juri communi conformibus fuisse approbatos. Facit denique hic Bulla Pii V. de forma contrahendi censum *VII. Decret. L. 2. §. 12.*

§. XXXI.

Equidem in Rec. Imp. Augustano an. 1530. §. *Nach dem* auch. 63. Constitutiones atque statuta, quibus census perpetui *Erb und Ewige Zins*, redimibiles redditi fuerant, cassantur, annullantur, & census perpetui ut irredimibiles pronuntiantur: Sed hæc Constitutio cassatoria duntaxat loquitur de censibus perpetuis propriis: canonibus Emphyteuticis & similibus. Cæterum quoad redditus annuos, insequuta fuit alia Constitutio in Comitibus Augustanis an. 1548. *in Reformar. Polit. Tit. XVII. §. 8.* Ubi quantitas ad quincunces reducta, & redimibiles omnes pronuntiatæ fuerunt; pactis contrariis omnibus desuper annullatis. Quæ omnia *Ordin. Polit. an. 1577. Tit. XVII. §. 8. & 9.* repetita sunt, & in Rec. Deput. ann. 1600. §. *ferners. 35.* declarata. Idem elucescit ex confirmatione Caroli V. Imp. an. 1541. Constitutionis prælaudatæ Reip. *Frankfurternsis ad Moenum.*

§. XXXII.

Quod si vero Contractus pacto hoc destituebatur, reditus erant perpetui & irredimibiles regulariter, & redimi non poterant, nisi pacto adjecto, aut ex Lege. Accedebant porro & alia pacta, de Laudemio & protimileos jure, quæ quippe qualitates ex priori genere censuum legitimorum huc etiam translata cernuntur, unde & hi reditus alii Laudemiales, alii non Laudemiales, & alii exhibitorii, alii secus. Atque quum his talibus cives hujus Reip. vehementer gravari deprehenderentur à potestate nostra LLatoria, ad præcavendam eorum perniciem, sustulerunt dictâ Constitutione istam qualitatem ac naturam irredimibilitatis, & constituerunt, *das man solche ewige Zins wol ablösen möge*, modis postea expressis, hoc tales scil. reditus perpetuos posse redimi, etiam invito creditore sive emtore, quod & Resp. Francof. ad Moen. mox anno 1526. imitata, ut patet ex Refor. P. 2. t. 7. §. 2. Atque hos reditus alicubi etiam *proprios Census Eigen Zins* vocari arbitror, ut in Constitutione Norica an. 1564. t. 24. L. 4. quia constitui dicitur per emtionem venditionem vel hypothecationem ibi: *ob die hievor auff ewig und unablölich verkaufft und verschrieben worden*, dissentit Tabor de A.T. P. 3. t. 9. §. 9. allegans Wurffbein ad Refor. Noric. l. 76. Sed is hos quidem census in plurimis ad emtionem annuorum redituum referendos asserit. Neque credibile est, voluisse LLatores Noricos directò contra laudatum Reccessum Imperii ac Legem Imperii publicam sancire.

§. XXXIII.

Quod ad rem nostram attinet, observandum ex his est, dari bona Laudimialia sive Erschazica, quæ nec feudalia nec Emphyteutica sunt, scilicet reditus hos perpetuos & olim irredimibiles, hodie vero utique redimibiles, quum Emphyteutica, quæ laudimialia simul sunt, hanc retineant naturam, ut canon eorum & census maneat irredimibilis, nisi fiat cum consensu Domini. Adeoque vera est assertio, quædam bona Emphyteutica esse non Laudimialia, & quædam bona Laudimialia non

non esse Emphyteutica, atque qualitatem Laudimiale non pertinere ad naturalia & ἀχώριστα Emphyteuseos Jure Alamannorum, sed ad accidentalia & τὰ χωριστὰ quæ inesse probari debent.

§. XXXIV.

Perpexit hoc J. Meierus, in Collegio Argent. tit. si ager vectigalis θ. 59. ubi breviter rem tangit: Utrum autem hoc in omni Emphyteusi locum habeat? non videtur, quia de moribus (inprimis Alsatia & Saxonia) non omne Erblehn, est etiam illico Erschähig. Vid. Carpz. p. 2. Constit. 39. desin. XI. Constit. Argentor. 5. May. art. 259. Senat. Min. 73. Quæ Constitutio est illa ipsa, quam §. 27. attulimus. Constitutio autem Saxonica alias inedita, hodie etiam impressa cernitur, atque innuit, Emphyteusin qua talem non esse Laudimiale, nisi consuetudine vel statuto aut literis speciatim hæc qualitas inesse probetur. Wehner *Observ. Pract. lit. E.* in eandem sententiam hæc habet: Ehrsähige Güter, sunt prædita, quæ olim quidem propria fuere, iis tamen tales servitutes impostæ, ut quoties ager fundusq. venditur, toties usura aliquid ad illum redeat, qui primus alienavit, quive jus illud servitutis iustis causis suum fecit, instar Emphyteuseos, quæ vendita Laudemium exsolvit. Usura autem [scilicet Laudemium] quæ [pro] venditione penditur, vocatur Erbschah, hodie Handlohn, Lehentwahr, Lehengeld. Hæc autem Ehrsähige Hoffgüter, differunt à Prædiis Salicis, quæ vulgo frey eigene Lehn nuncupantur. Goldast. Tom. 3. rer. Alaman. fol. 79. Hæc Wehnerus hausit ex Vadiano, quem supra adduximus, præterquam quod perperam Erbschah pro Erbschah legitur, vid. §. IX.

§. XXXV.

Huc etiam tandem Bernh. Bertramum, JC. Saxonicum, producimus ex Franzkio Cap. X. 76. de Laudem. qui rem ita refert: Et in hoc sensu, quæ supra n. 63. de effectibus ex differentia, inter Emphyteusin & censuarium contractum ortis, diximus (quod scilicet Dominus Emphyteuticus habet jus protimiseos, census non item: de qua tamen questione vid. Dn. Præses ad π. Exerc. XVI. §. 84.) accipio & vera esse iudico. Sane prius ita quoq. videbatur Magnifico Viro Domino Bernhardo Bertram JCro & Cancellario Saxo-Altenburgico

AMIGO

amico meo honorando, cum hanc ita multo post haec scripta ad ipsum officii causa inviserem, & de presenti materia cum ipso differerem, nempe quod apud se certum sit bona rusticorum omnia primitus censuaria in primo genere census, adeoque ab omni Laudimio prorsus libera fuisse, sed ex postfacto avaritia Dominorum & patientia subditorum Laudimia ad jus illorum solventium, in Emphyteutica esse commutata, & inde etiam hodie non raro, num sint censuaria, h. e. in pleno dominio rusticorum, num vero Emphyteutica, h. e. jure utilis domini dubitari. Verum licet & me tum fere in hanc sententiam hesitantem pertraxisset, maturius tamen de eo me cogitantem in priori sententia confirmavit, postrema ratio paulo ante proposita. Nempe quod dam bona rusticorum pleraque ex feudis nobilium concessa sunt, ut hoc clare Bald. vult in verb. libellariam Cap. 1. de Pac. Constant. quem refert & sequitur Zobel p. 2. diff. Jur. Civ. & Sax. 46. n. 10. & per se planum est, non possint esse in pleno ipsorum dominio, quia non fuerunt in tali dominio concedentium. Unde certe plus juris in illos, quam quod ipsi habuerunt transferre non potuerunt.

§. XXXVI.

Ubi recte utique Bertramus negavit, rusticorum bona ab initio Laudemialia fuisse, etsi censuaria non inficiatus. Nam ut supra ostensum, verus jus Teutonicum Laudemia non agnoscit, nisi ex pacto expresso, aut per praescriptionem praesumpto: postea vero facta fuisse Laudemialia per avaritiam Dominorum atque quod addimus occasione Juris Justiniani in forum nostrum salvo jure patrio recepti. Itaque etsi Augustus Elect. Sax. P. 3. Constit. 30. ait: *Alldierweil ihiger Zeit auch die schlechten Zinshüter an vielen enden müssen in die Lehn genommen werden, adeoque differentiam quam paulo antea retulerat, quod in bonis censiticis plenum translatum sit dominium, eo ipso elevat, ut & in Ordin. Judiciar. tit. 46. ea non agnoscutur; ibi: würde sichs auch ytragan, daß in bonis Emphyteuticis oder censiticis der Dominus directus nicht zugleich Gerichts-Herr wäre.* Tamen neque in Emphyteuticis neque censiticis regulariter Laudemium admittit in Constitutione antea laudatâ. Ceterum istud recte Franzkius, alias dissentiens à Bertramo, contra vulga-

vulgarem Dd. opinionem asserit, bona ista censualia, Emphyteuticis & Laudemialibus opposita non esse in pleno dominio possessorum, talia enim sunt allodialia, sed censualia sive censitica itidem sapiunt naturam dominiinius pleni, atque beneficiorum bonorum, sicuti etiam nostro jure & Emphyteutica & censitica *Lehn* appellantur, & investituram admittunt. Unde porro optime notat eximius hic Jctus errorem vulgarem, differentiam constituentem in j. dominiini pleni & minus pleni translatione: sed & Brocardicum: *Censum de re nostra, pensionem seu canonem de re aliena solvi d. Cap. X n. 55. 56.* Neque enim de omni censu istud verum est, sed de illo tantum genere, quod proprio nomine *annuorum reddituum* venit, & abusive à Canonistis census appellatur, observante *Tabore de A. T. P. s. A. 9. 2.* Rectius porro differentia hodie inter Emphyteutica & censitica in Jure expellendi constituitur, ut docet *Dn. Praeses ad π. Exerc. XVI, 84.*

§. XXXVII.

Unde porro sequitur, census bonorum censiticorum æque ac Emphyteuticorum non redditum esse redimibilem per Constitutionem nostram, sed contineri ipsum inter census licitos ac concessos jure divino & humano, neque enim ex pacto de pravitare usuraria suspecto oritur, sed ex proprietate fuit, & reservativus est, namque non tantum tempore alienationis fuit res propria, in qua census reservamus, sed manere etiam potest quoad dominium directum. Nam & servitus in re alienata, legata reservari potest, quia tum propria fuit, etsi alias in re aliena id ita fieri non potest. Itaque Imp. l. 8. C. de rer. permut. Paulinæ rescripserunt: *Eâ lege rebus donatis Candido, ut quod placuerat, menstruum seu annuum tibi prestaret: cum hujusmodi conventio non nudi pacti nomine censeatur, sed rebus propriis dicte legis substantia muniatur, ad implendum tibi placitum, sicut potestas, prescriptis verbis competit actio.* Unde non omnes census perpetui in hac nostra Constitutione prohibentur, sed tantum redditus annui presse ita dicti: unde limitate loquitur ipsa: *daß man SOLCHE ewige Zinse wol ablösen möge, scil. mit welcher*

E

chen

chen ein Gemeine Stadt und Burgerschafft dieser Stadt S. hoch belästiget und beswäret worden. Et hæc restrictio subintelligitur, mox quum dicitur, daß man alle ewige Zinse scil. aller solcher. Itaque porro §. Verees aber 3. iterum de iisdem tantum redditibus Laudemialibus, non vero de censibus disponit, were aber ein solcher ewiger Zins darzu auch fürbietig und chrschäftig / und das Gelt worum der erkauft nicht befunden. Neque enim omnis generis Laudemiales census hæc Constitutio redimibiles facit, sed tantum redditus ex emtione venditione vel mutuo oriundos, itaque bona censitica Zins-Lehn-Güter, æque ac Emphyteutica, Erb-Zins Lehn-Güter / excipi verius est.

§. XXXVIII.

Plane possunt utique etiam existere bona *allodialia*, quæ quemadmodum servitutibus onerari possunt, ita etiam aliqua præstatione sive pecuniaria sive in fructibus, ut ex *d. l. ut. C. de permur.* apparet: horum quidem præstationes sive census non possunt esse Zins-Lehn, sed simpliciter Zins, & bona mere censitica & allodialia, vulgo dicuntur die sich selbst Lehnen. Quemadmodum & libera personæ ad censum annum se obstringere possunt, salva libertate, de quo more Du Fresne *Glossar. voc. Oblatio pag. 20.* Atque anno 1526. coram Senatu nostro à Monasterio N. venditæ ædes antea censuales, libera fuerunt, reservata tamen unica præstatione: davon gont 10. Pfening zu Zins Jährlich der N. sonst ledig eigen. Dann als uff dem Hause so uff solcher Hoffstatt etliche Zins gestanden, und das Huf zu verderplichen Abgang thomen und niedergefallen, hetten die Themen so sollich Zins gehept, daran Bertzuck und Hand abgethan, als daß --- nun fürbafhin sollen zu rechter eigenschafftis weis zu haben --- als mit andern ihren eigenen Gütern. Quo etiam facit instrumentum venditionis de 4. Id. Junii 1406. super bonis immobilibus: *quod eadem bona non sint feodalia, nullig, aliis obnoxia vel obligata, præterquam pro tribus solidis & sex den. argentin.* Monasterio N. Sed sicuti servitus, invito prædio dominante, à serviente tolli non potest, ita nec crediderim talem quoque censum redditum redimibilem per nostram Constitutionem.

Illud

Illud tantum adjicio, conspici etiam differentiam in formulis rerum Emphyteuticarum sive censiticarum, & rerum allodialium redditibus annuis etiam Laudimialibus gravatarum: in his enim hæc formula adhiberi solita in nostra Curia: *Coram nobis -- publice recognovit, se habere & proprietatis titulo possidere, vel ad eum iusto proprietatis titulo spectare & pertinere ex successione quondam N. domum & aream super quibus N. N. huc usque habuerunt & adhuc habere noscuntur redditus annuos & perpetuos X Sol. quos presentare & ipsos domum & aream in adificiis bonis conservare promiserunt, Ipsiq; consistentes ---- domum & aream esse voluerint obnoxias & obligatas ---- pro ipsis redditibus: item: non esse dotales ades, nec alteri obnoxias.* Si pactum de Laudemio his accedere debuit, adjecta ista qualitas fuit hoc modo: *redditus perpetuos annuos & Laudimiales. & postea: quoriscunq; domus ab una persona ad alteram ex parte possessorum mutatur, toties Laudemium Erschaz dandum quoad redditus illos Laudimiales.* Idem observatum in redditibus Laudimialibus pro redemptione animarum, *Seelgerichte*, quibus animabus consuleretur. At vero in Emphyteuticis aut censiticis in quibus dominium minus plenum cernitur, omittitur talis, titulus possidendi, itemque hypothecationis clausula, & recognoscit possessor habuisse & habere dominum directum redditus perpetuos [& Laudimiales] in his vel illis ædibus. conf. §. XLVII.

§. XXXIX.

Satis igitur jam comprobatum arbitror esse, Emphyteutica bona jure Alamann. & speciatim quoque Argentoratensi, non esse sua natura *Erschazica*, Laudimialia, sed & dari *Erschazica* seu Laudemialia, quæ non sunt Emphyteutica, id quod erat demonstrandum. Quamobrem bona *Erschazica*, sive Laudimialia sunt, ex quibus debetur Laudimium, *Erschaz*. Laudimium vero est Quantitas certa ex alienatione & concessione honorum hoc onere affectorum, persolvenda. Et si communiter pars pretii ex *L. ult. C. de Jur. Emphyt.* definiatur, quod & Franzkius *Lib. 2.* sequitur, idem tamen ingenue fatetur *Cap. XXIII. n. 17.* Laudemium proprie non esse partem pretii, ac pretiatumque Laudimium ex diverso fonte deberi.

§. XL.

Causa efficiens *Remota* non immerito, ut aliorum pactorum & conventionum, ad Jus Gent. & Civile refertur, ac speciatim Alamannorum. Causa vero *Propinqua* hujus juris sunt contrahentes per *conventionem*, eamque expressam regulariter qua convenitur, ut hæc vel ista bona debeant esse Laudimialia, in hoc vel isto casu: potest tamen per longi temporis possessionem & præscriptionem etiam obtineri, ut Constitutio nostra dilucide probavit: quæ quidem non jus proprium ac peculiare Civium nostrorum hic constituit, sed imo Jus vetus commune Alamannorum, fortassis tunc ab Advocatis, Juris Justiniani callidis in dubium vocatum, & ex alienis principis expositum, declaravit firmavitque. Juris autem communis nostri id esse, antea diffuse disputatum, vid. §. XXVII. Itaque hoc Jus non tantum inter Cives sed & extra Civitatem nostram, imo ubique obtinere potest, ubicunque distinctio est, inter bona Emphyteutica, Erbgiüter, Erbziñgiüter, Zinslehn, & inter bona Laudimialia, Erbschäßige.

§. XLI.

Denique Causa *Proxima* est ex parte possessoris alienatio, de qua diffuse *Franzk. Cap. 14. §. 99.* & resignatio ex parte Domini vel petitoris, consensus, concessio, immissio (unde alicubi appellatur *Anleit*) vel investitura regulariter, potest tamen quandoque à Lege vel superiore consensus suppleri ut Constitutio nostra §. XXVI. declarat. Conf. Franzkium contra Bachovium disputantem *Cap. V. n. 17.* & de suppleto Lege consensu contra Amadeum à Ponte *Cap. VII, 43. §. 99.* Atque scopus & *finis* constituentium & introducentium hanc qualitatem Laudimialem est, ut per hanc præstationem *recognoscatur* novus possessor dominium directum vel quodcumque tandem *jus superius*, à quo jus acquisitum dependet, unde regulariter non alienanti, sed acquirenti incumbit hæc præstatio, ut mox dicemus. Conf. Franzk. contra A. Fabrum hic pugnantem *Cap. VI, 7.* Denique simul ab agentibus, & à Domino cum.

cum primis intenditur quoque argumentatio utilitatis ex dominio directo, unde alicubi appellatur *Ergetzung*: quum alias canon annuus soleat esse exiguus. Sed quum hic avaritia Dominorum æquitatem soleat transcendere, compescenda fuit à Justiniano.

§. XII.

Materia & genus bonorum, quibus inhæret qualitas Laudemialis, ut etiam ex dictis apparet, varium est. Unde nec Franzkius in sua definitione mentionem Emphyteuseos expressit, idque ut ait: *Moribus nostris accommodate, quibus Laudemii jus ab Emphyteuticariis bonis, ad feudalia, censualia, & alia plura extensum est. Cap. 2. fin.* Unde divisionem deinde derivat in Laudemium civile & consuetudinarium, illud in Emphyteuticis ex Lege Justiniana, hoc in aliis quoque bonis, *Cap. 3.* Res porro quum sint vel immobiles vel mobiles, de priori genere nulla est dubitatio, & quidem sive sint Emphyteuticæ, sive censiticæ, sive feudales, sive etiam allodiales, ut §. 37. modo diximus. Quamvis vero Franzkius *Cap. IX. n. 35.* annuos redditus ex censu bonorum Emphyteuticorum removeat, quod nec solo cohæreant, nec in hunc finem ut meliores fiant, & excolantur, concedantur; atque *Cap. XI. n. 41.* censum ab annuo redditu in hac materia distinguendum esse, tradat: satis tamen constat ex usu fori atque ex nostra Constitutione postrema de hoc argumento superius allata §. 28. ostendimus, etiam jus annuorum posse esse Laudemiale, nempe *Ewige erst ähige und fürbietige Zinsen, vel Ewig Ehschähiges Geld.* Itaque confirmavit Senatus nostræ Civitatis anno 1378. cambium seu permutationem fundi, cui redditus annuus inhæsit, *acht unze Strassburg Pfennige Gelds die Erschähig sint, als man uns seit.* Ubi uncia idem significat quod libra hodie; & accipiuntur promiscue, ut patet ex literis Emphyteuticis an. 1384. in Curia Argentinensi confectis: quanquam in alio vetustiori documento donationis aræ Laudemialis Monasterii S. Francisci in Argentina anno 1284. duas libras censuum in viginti quatuor uncias divisas, reperire est. An. 1466. confirmavit Judex curiæ Argentinæ, aliud cambium, quo permutati redditus annui perpetui

Laudemiales & præexhibitoriales 30. sol. den arg. usualium
in certa domo & area proisdem obligata & hypothecata.

§. XLIII.

Forma, ut diximus in definitione Laudemii, consistit in
quantitate certa præstanda certis casibus, quantitatis autem
cum plures sint species, quæ vel numero, vel pondere, vel
mensura censentur, & inter eas potissimum pecunia caput ef-
ferat, itaque & Laudemium maxime in pecuniaria pensione
consistit: arbitramur tamen quod sicut merces seu pensio in
locatione conductione & in Emphyteusi canon, etiam in fru-
ctibus naturalibus consistere potest, ita etiam contra naturam
rei non esse, si Laudemium quoque in fructibus naturalibus
constitui posse præstarique asseramus. Hæc quantitas etsi
Lege Justiniana definita est, quinquagesima scilicet pars pretii
vel æstimationis h. e. tanta summa, quæ quinquagesimam pre-
tium conventi partem exæquat, aut si alienatio non per em-
tionem venditionem, sed per alium sit titulum, res æstimanda est,
& quinquagesima juxta istam æstimationem à peritis consti-
tuenda. Sed quum jus Laudemii, *des. Erschbarzes*, non demum
cum Jure Justiniano sit receptum, neque etiam in ipso foro
Romano ista quantitas observata sit, unde Leo Imp. *Nov. XIII.*
abrogare necesse habuit morem œconomorum, qui pro reno-
vatione Emphyteuseos Ecclesiasticæ *εἰς ὀδὴν ἰσίδου* nulla certa &
statuta quantitate, sed quomodo iis pro ipsorum avaritia vi-
sum sit, exegerunt, cavens, ut certa quantitate ad duplum
Emphyteutici vecligalis solvatur: itaque nec in nostro foro
eadem quantitas observari cernitur, alicubi vigesima, alibi de-
cima, sexta, duodecima, quinta & subquinta, qua de re
Franzkius *Cap. XXIII. 13. 199.* Frequentatur hodie vigesima,
quippe quæ quantitas etiam in re usuraria pro legitima ha-
betur. Alicubi tamen duplex receptam est Laudimium
duppelste Lehnwahr, ubi quantitas illa communis in duplo
præstatur, *idem Cap. 3. n. 11.* In nostra Civitate quinquage-
sima habet locum sive duo de centum.

§. XLIV.

§. XLIV.

Effectus proprius Laudimii constituti est ex parte Domini jus & actio, ex parte possessoris praestantis est obligatio. De jure videamus, idque vel *acquirendi* retineendive, vel *perseque*ndi. Acquiritur regulariter Laudimium *Domino directo*, & *proprietario*, vel saltem Domino hujus juris si id forte in re prorsus aliena, instar servitutis aut oneris realis sit constitutum: etiamsi ille intra tempus legitimum non consenserit in alienationem, quam ampliationem cum pluribus Dd. defendit Franzk. *cap. VII. 43.* contra Jasonem & Amadeum de Ponte, ac nostra sanxit Constitutio, allata §. *XXV.* Excipitur tamen, si proprietarius usufructum rei laudimialis alteri concessit, tunc usufructuario acquiritur Laudimium, quippe qui proxime concedit Emphyteuta novo omnem utilitatem rei laudimialis alienatae, quae aliàs ad ipsum usufructuarium pertineret, si jure protimiseo denegaretur consensus in alienationem à Domino, ad quem investiturae jus nihilominus pertinet, *post Molinaum* Franzk. *Cap. VII. 64. 599.* contra Hottomanum, idem est de colono, §. *is vero. Inst. de R. D.* Franzk. *ibid.*

§. XLV.

Acquisitum jus Laudimii quo *remedio persequatur* Dominus, vel cui istud quaesitum cernitur, dubitatum fuit? Atque quum cautus Advocatus remedia possessoria pro petitoriis semper soleat amplecti, si fieri poterit, itaque & hic remedia talia de quasi possessione hujus Juris intendi poterunt, siquidem de ipso jure Laudimii quaeritur: sin de solutione tantum morosa, mandata executorialia locum habent, & processus executivus. *Petr. Frider. de possess. L. 2. C. 67. n. 7.* Franzk. *C. 24. 36.* In petitorio vero quae actio competat, magis anceps est dilceptatio inter Dd. de qua Franzk. *C. 24.* Atque actionem *personalem* competere, extra dubium arbitramur, quum supra demonstratum sit, regulariter jure nostro ex conventionne Laudimium deberi, quae conventio quum adjiciatur vel Emphyteusi, vel Contractui feudali, vel censitico, vel rei allo-

dialis

dialis alienationi, semper actio ex illo contractu hic competit, cui hoc pactum adjicitur, quemadmodum v. g. ex pacto redimendi venditioni adjectum, actio venditi competit *l. 2. C. de pact. inter emt.*

§. XLVI.

Alii conditionem ex Lege Justiniana competere asserunt, quod negat Franzk. *d. C. XXIV, 25.* quia per illam Laudimium non sit introductum, sed jam ante ipsum dudum in viridi fuerit usu, & quantitas tantum fuerit definita. Verum hoc rem non conficere videtur, eo ipso enim quod certam ad quantitatem restrinxerit hanc præstationem à Dominis antea per avaritiam exigentibus, non ex legitima consuetudine, etiam ipsam rem ac jus laudimii sive quinquagesimæ introduxit demum ac approbavit: alioquin saltem conditio ex moribus haberet locum. Ipse vero Franzkius *Conditionem ob causam*, hic competere asserit, ob causam factæ scil. investituræ, quia investitura sit causa Laudimii, nec antea prorsus deberi. Atqui superius *Cap. VII, 43.* defenderat, deberi etiam si non consenserit Dominus, multo magis ergo etsi nondum investiverit; atque aliud est deberi, aliud exigi posse. Porro posse Laudimium deberi etiam ex re non feudali, supra fuit assertum, ergo non præcise ex investitura. Causa itaque saltem esset receptio & recognitio qualisqualis, juris atque oneris. Et quid tandem est *Conditio ob causam*? certe nullam eo nomine Prætor prodidit: sed Conditionem quidem sine causa, aut ob causam, quæ cessat, vel etiam repetitio dari, causa non securâ, sed nulla harum hic locum invenit. Contra eam actionem *realem* de Laudimio negat Franzkius competere, neque rei vindicationem, neque confessoriam utilem, neque hypothecariam, *C. 16. n. 123. & d. C. 24. n. 4. 7. 9. 19.* Sed rationes ejus non persuadent, quin pro diversis casibus cum A. Fabro & Amadeo de Ponte, Molineo & aliis etiam reales actiones competere, asseramus. A. *Faber L. 4. 43. def. 1. Carpz. P. 1. C. 28. def. 53.* Atque non jure tacitæ hypothecæ tantum laudemia gaudere in concursu creditorum, sed & privilegio prælatio-

nis

nis auferit *Richt. de Privileg. Cred. m. 2. n. 11. conf. Dn, Praesid. Exercitat. ad π. XLVI. & Exercit. XXXIII. 41.*

§. XLVII.

Discipiendum porro est de *obligatione* & possessoris & rei ipsius Laudimialis. Obligari *personam* possessoris vel ex eo constat, quod actio detur personalis Domino contra possessorem Laudimialem ex conventionione utriusque. An vero ipsa quoque res sit obligata, alia quaestio quidem est, sed ex antea dictis quoque ejus decisio patescit, quod scilicet sicut res ipsa dicitur Laudimialis, *erschweig Gut, erschweigige Zins*, ita revera quoque res hoc modo obligata est ex jure in re haerente, sive ex specie domini ipsius rei, sive juris, sive ex hypotheca saltem tacita, ita ut contra tertium quoque possessorem detur actio de Laudimio restante. *A. Fab. Cod. l. 4. t. 43. def. 1. & 4.* Itaque & successor in re Laudimiali tenetur ob hanc realem obligationem, *V. Speidel. in spec. Jur. voc. Lehndienst.* Porro etsi regulariter omnis obligatio ad heredes transmittitur, quemadmodum & obligatio canonis & census annui: quia tamen Laudimium non quotannis, sed in casu duntaxat alienationis debetur, itaque liberi heredes ad Laudimii praestationem ob mortem patris non tenentur, quippe qui parentibus ita succedunt, ut habeantur pro una persona, & dicuntur Doctoribus in prima investitura contineri. Vid. *Franzk. C. VIII.* quod etiam expresse Elector Sax. in Constitutione superius allegata de Laudimio, ut juris communis recepit. Nisi aliud moribus aut pactis sit introductum, *ibid. Franzk. n. 114.* Vicissim ex mutatione & alienatione domini directi nullum debetur Laudimium, quia hoc tali casu factum ex alienatione Emphyteutæ aut possessoris Laudimialis non versatur, nisi & hic consuetudo aut conventio aliud induxerit, *idem ibidem n. 125.*

§. XLVIII.

At nostro Jure obtinuit ut & si in instrumentis Laudimialibus liberi comprehendantur, tamen ab iisdem Laudimium sic solvendum ex divisione, sed ex mutatione Dominorum non

F

solvi-

solvitur: id quod ex veteribus instrumentis liquet. A. C. 1280
tale confectum:

Reinboldus Stubenberg Magister, Coss. & Universitas Civium Argentinensium, notum facimus universis N. pro se & suis heredibus concessisse aream suam sitam --- Wolframo & E--- uxori fruendam & possidendam in perpetuum zu eim rechten Erbe ab eisdem & suis heredibus, pro anno censu duarum **W.** Quae area si vendita, donata, legata, permutata, vel quocunque modo fuerit alienata, pactum tamen predictum ratum permanebit & firmum. Et si Possessores Areae aedificia sua vendere vel obligare voluerint, primo debent Domino Curiae exhibere, & ei, si competens pretium sicut alii homines dare voluerit, assignare, sin autem, aedificia sua vendent aliis cum pacto suo, fraude & dolo penitus circumscriptis, Receptores autem areae dabunt Ehrschaf, quoties ex parte illorum qui sunt Hofeassen predicta Area de una persona ad aliam quocunque titulo fuerit devoluta, sed propter mutationem Dominorum qui sunt Hofebern, non dabitur Ehrschaf. Predicti etiam W. & E. unus post mortem alterius non dabit Ehrschaf, sed si ad secundas convolaverit nuptias, tunc dabit Ehrschaf. W. quoque predicta E. uxori sua duas partes aedificiorum supra dicta Areae in donationem propter nuptias, ipsa vero ex converso tertiam partem eorundem aedificiorum ipsi W. in dotem rationabiliter assignavit, cum omni solemnitate, qua circa dotis assignationem consuevit aut debuit adhiberi.

Et de Anno 1345. Coram nobis -- N. Dominus directus ut asseruit, aree . . site . . confessus -- recognovit, se dictam aream pro se & ejus heredibus universis locasse & concessisse dicto N. in Emphyteusim perpetuam, quod vulgo dicitur, zu eim rechten Erbe, pro censu annuo XII. Soldorum denariorum Argent. sine qualibet augmentatione census ejusdem solvendi & trahendi juxta consuetudinem Civitatis Argent. videl. dimidiam partem dicti census Festo Nativ. B. Job. B. & residuam dimidiam partem Festo Nativ. Domini.

His adjectis conditionibus expresso de consensu N. N. predictorum, quod si N. (emior) jam a Deo & -- Successores, jus Emphyteuticum r. dictum vendere voluerint; quod primo Domino directo aree predictae, qui

qui pro tempore fuerit, venditionem exponant. Et quoties ex parte possessorum area prescripta de una persona ad alteram devoluta fuerit & translata, toties dandum est Laudimium Ehrschaz vulgariter appellatum, ex permutatione vero Dominorum directorum area jam dicta nunquam dandum est Laudimium prenotatum.

§. XLIX.

Atque ne hoc juris tantum pactitii videatur, tanquam jus commune civitatis anno 1322. instar legis publicatum fuit, ut supra §. 20. vidimus. Plane quandoque per pactum adjectum heredibus prospicitur. Instrumentum Emphyteuticum magistri Hospitalis an. 1317. Hant verlichen --- Hovestattungbe siben unze Pfennig Zinses, Von der Hoveherrn Wande'weg git men auch dann kein Erschaz. Wollent aber die hovessen ir rechts an der hovessente und an dem buvve druffe verkouffen, so sullent sie es uns oder den die denne hovherrn sint, von erst bieten, vvolent wir oder die, die denne hovherrn sint nit also viel darummegeben als ander Liute, si sullent das geben zu kouffende andern Liuten, und wer es kouffet git Erschaz, und dannoch also dike also es verendert wirt von der hovessente wegen also dike git man Erschaz und sol men es auch des setzen mit dirreselben gedinge. In alio instrumento Emphyteutico Curie Argentin. an. 1363. hac conditione apposita, quod ipsi conductores & eorum heredes de domo & area prescriptis non debeant de re Laudimium Erschaz vulgariter dictum. Ex permutatione quoq; Dominorum directorum domus ----- Laudimium similiter non erit dandum. Quandocunque autem domus & area -- extra heredes dictorum conductorum ad manum extraneam transferantur, tunc dandum erit Laudimium.

§. L.

Sed de eo quaeritur, utrum possessor vetus vel novus, alienator vel acquirens ad Laudimium sit obligatus? Communis est Dd. sententia, novum possessorem pro impetrata possessione ad id obligari, quorum cumulum adfert & sequitur Franzk. Cap. XVI, §. 14. & Cap. XXII, §. 30. Alii tamen venditorem aut alienantem obligari ad illud, malunt, quos Ferdinandus de Castro

Palao *Part. ult. Oper. Moral. Disput. X. Punct. XIII. fi.* non sequitur quidem diserte, sed ait: *Illud certum est, à quocungq; solvatur; ex pretio dato vel accepto pro Emphyteusi & meliorationibus detrahendum esse.* quod si est, in effectu venditor semper solveret, quod Barbosa *Repert. J. Civ. & Can. Surdum decis. 200.* sequutus concedit, si consuetudine locorum ita observetur. Alii distinguunt inter *Lehngeld* & inter *Consensgeld*, illud novum possessorem, hoc venditorem solvere, ut partem pretii, itaque observari in Episcopatu Augustano, testatur Speidelius *Spec. Jurid. voc. Lehndienst.* atque confer quæ supra §. VI. diximus. Accedit nostra Constitutio §. XXV. allata: ubi de oppignorante dicitur, quod ad *Laudimium* ipse obligetur. Sed speciale hoc est in oppignoratione; præsertim quoties Emphyteutam novum nolit recipere Dominus, & consensus à Magistratu suppletur. Cæteroquin ratio juris facit, ut acquirens novus obligari statuatur, non tantum jure Justiniano, sed & nostro, quia pro receptione & investitura penditur. Nisi aut consuetudo, aut pactum aliud disponat, quomodo alicubi uterque alienans & acquirens vel ex parte æquali vel inæquali præstat, de illo testis est *Speidelius d. l. de hoc Franzk. Cap. XXIII, 14.*

§. LI.

Denique ut *Laudemii obligatio* & actio præscriptione acquiratur, ut supra dictum, ita amittitur quoque ac interit præscriptione XXX. annorum *l. 3. C. de præscript. 30 vel 40 an.* sed duplex visio hæc est, aut enim *exactio* *Laudimii* debiti ex facta alienatione aliqua neglecta dicitur per tantum temporis spatium, & res dubio caret, h. e. non potest postea peti *Laudimium* olim debitum, aut si petitur, eliditur actio per exceptionem præscriptionis. At si postea novus alienationis casus existit, actio præscriptione an elidatur, quaritur? Sunt qui negant, & quidem ex eo fundamento, quasi *exactio* *Laudimii* sit res meræ facultatis, ut opinatur Ditherus ad *Besold. Th. Pr.* quum tamen & *exactio* & præstatio non sit meræ facultatis sed juris & obligationis ex contractu. Alii ideo negant quia præscriptio requirat actuum pluralitatem, ut habet *Franzk. Cap.*

Cap. ult. n. penult. Sed hæc neque in priori casu cernitur. Res eo redit, utrum una sit obligatio, cujus vi & præteritum & præsens (ita enim rectius quam futurum dicitur, cujus nulla est petitio) Laudimium petitur, an vero tot obligationis, quot casus Laudimiales existunt? Itaque eadem decidendi ratio etiam huc applicari potest, quæ in decisione similis controversiæ de annuis censibus aut redditibus cernitur, de qua accurate Ferdin. de Castro Palao *Part. ult. Tr. ult. Disput. VI. Punct. 33.* Et si itaque præstationes Laudimiales casibus obvientibus plures sint, unica tamen illarum est obligatio ex primæva conventionem orta, & unica qualitas rem reddens Laudimialem: Igitur etiam unica præscriptione eadem extinguï potest, quæ præscriptio incipit ab eo tempore, quo cessavit possessor Laudimialis à præstatione Laudimiali bona fide. Et hæc sententia est Bulgari, Rogerii, & Joannis, quam sequitur Accursius in *Gl. ad L. cum notissimi. 7. §. ult. verb. cujusq. anni C. de præscrip. XXX. Conf. C. de quarta. 4. X. de præsc. itemque l. fistichum. 16. §. 1. π. de V. O.*

§. LII.

Inter cognata potius, quam ad Synonyma referendum videtur RELEVIVM, quippe quod non ipsum Laudimium significat, neque ex alienatione Emphyteutæ oritur, sed est præstatio heredum, qui quum veteri jure feudali non poterant succedere in feudis, caducam & incertam hereditatem feudalem relevabant, soluta certa summa vel pecuniæ vel aliarum rerum, pro diversitate feudorum, quod deinde etiam ad feuda non militaria extensum, etiam usque ad annum feudi redditum qui *Annate* nomine venit speciatim, ac in successoribus etiam non hereditariis cernitur. Sed de Relevio *H. Speelmanus*, & plura *Du Fresne in Gloss. Th. Cragius lib. 2. Feud. Dieges. XX. p. 291.* Regiam Majestatem *lib. 2. C. 71. §. 9.* Sibi *Skeneus*, ut & ad *Legem Malcolmi R. c. 1.* Alio nomine vocatur etiam *Accapitum* & *Accaptagium*. *Du Fresne* ex *Regesto Constabulariæ Burdegalensis: Acapragia* qua alibi *Relevia* dicuntur. Et *reacapis*, quæ ex mutatione Domini dantur. Latius tamen patet *accapitum*, nec tantum ab heredibus præstatur, sed & ab aliis acquirentibus bona *accapitorum* conditione ac onere affecta ut idem plu-

ribus ostendit. Vocatum Relevium etiam alio nomine *Adhoas*, de qua du Fresne *Glossar.* & Jac. de Ajello *Neapolit. lib. sing.* *Hereotum*, de quo Lambardus in *Glossario*: *Hereotum*, Saxonice *herregat*, vocabulum ab *here*, quod exercitum sonat, effectum, atq; arma-
 menta, sive belli instrumenta significat. Constat sane *Hereotum* his pri-
 mis temporibus nomine apparatus bellici Dominis tributum, id quod
 etiam nunc aliquibus in locis observatur. Datur quidem & hodie pas-
 sim *Hereotum*, sed longe ab hoc nostro diversum. Imo quod hac nostra
 memoria Gallice *reliet* dicitur, veteris illius *hereoti* vim obtinet. Pla-
 ra & accurata de eo H. Speelmannus antiquam chartam pro-
 ducens: Ego Godricus concedo Deo & S. Benedicto *Ramesie*, post dies
 meos terram meam de *Tiringtona*: ita duntaxat, ut Abbas ejusdem Ec-
 clesie *Ednothus* frater meus, adquietet eam de servitio, quod *Here-*
geat Anglice, Latine *relevatio hereditatis* dicitur, qua ab heredibus li-
 beris post mortem patrum, Dominis solet impendi. Sed addit: *Rele-*
gium & *Hereotum* saepe ex uno eodemq; predio reddi deprehendimus.
Hereotum etiam ubi heres non succedit in patrimonium: sed nunquam
Relevium. Discrimen tamen fuisse inter *Hereotum* & *Rele-*
vium, notat Du Fresne ex *Braetoni* lib. 2. C. 36. §. 1. Fit que-
 dam prestatio qua non dicitur *Relevium*, sed quasi, sicut *Herietum*, quasi
 loco *Relevii*, & quod dari debet aliquando ante sacramentum fidelitatis
 aliquando post & quæ plura in hanc rem ibi habentur. Ex
 quibus etiam liquet Origo rerum *expeditoriam*
 de jure Saxonico, des *Heergeraths*.

Sed satis pro nostro instituto.

DE censu scribis **GAMBSI**, dat census
 honores,
 Atque **TIBI** magnas referent **LAUDE-**
MIA laudes.

Sic

Suavissimo Domino Contubernali
 gratulatur

Gustavus Philippus Faber, U. J. C.

94 A 7367

ULB Halle

3

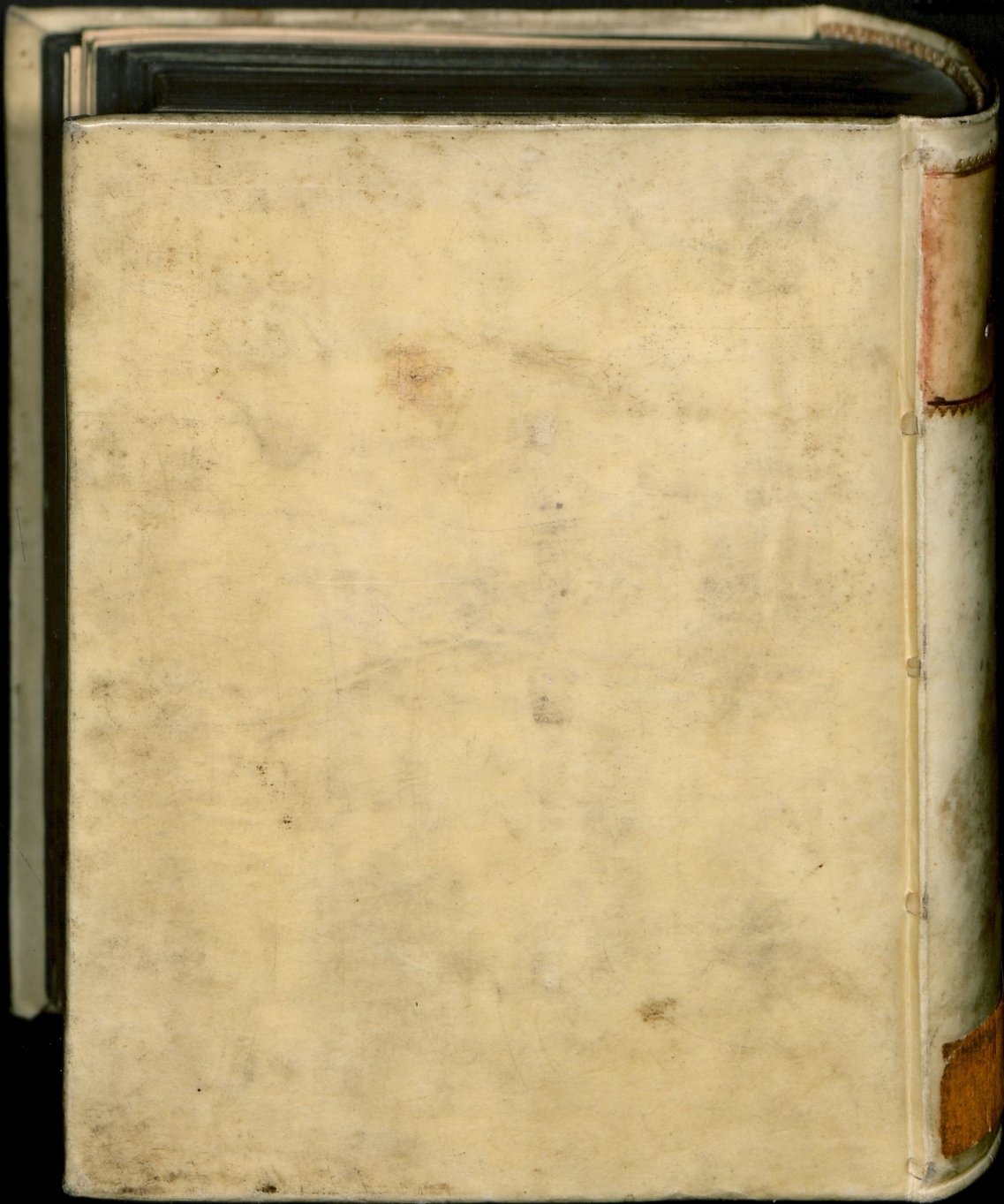
002 415 674

Sb.

VD17

DISSERTATIO SOLENNIS
DE

BONIS LAUDE- MIALIBUS,

QUÆ
von

Lehn- und Erbzinß-Gütern

vocamus,

Occasione Constitutionis de Anno 1322.
in hac Repub. editæ, conscripta.

^{Quam}
D. T. O. M. A.

SUB PRÆSIDIO

VIRI NOBILISSIMI, AMPLISSIMI,
CONSULTISSIMI ET EXCELLENTISSIMI

DN. JOHANNIS SCHILTERI, JCTI

Celeberrimi, Reipub. Patriæ Consiliarii Primarii Splendi-
dissimi, & Professoris Honorarii meritissimi in Illustri Argentoraten-
sium Universitate, Patroni, Præceptoris & Promotoris sui,
devote semper devenerandi

Publico Eruditorum Examine ventilandam
proponit

Die Apr. A. S. R. M D C XC.

PAULUS GOTHOFREDUS GAMBS.

ARGENTORATI,

Literis JOH. FRIDERICI SPOOR.

R. 1713.